

Списание
за екология
и горско
стопанство

Излиза от 1899 г.

ГОРА

2⁰⁰ ЛВ.

1/2007

структури към

Структури към
Националното управление
по горите

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

*Шестнадесет ключови действия
за осъществяване на стратегическите цели*

Стратегически план за развитие на горския сектор • 2007-2011

*На всички, които обичат
гората и мислят за нея,
пожелавам здраве и успехи!*
Владимир

**Доц. Стефан ЮРУКОВ -
заместник-министър на земеделието и горите**

Стратегическият план за развитие на горския сектор - 2007-2011 г. е разработен във връзка с:

- Изпълнението на Националната стратегия за устойчиво развитие на горското стопанство (2006-2015 г.) от януари 2006 г. и съгласно Заповед на министъра на земеделието и горите;
- Членството на България в Европейския съюз от 1 януари 2007 г. и изпълнението на приетите документи за горската политика на ЕС: План за действие за горите (COM (2006) 302 - 15.6.2006 г.), Комюнике на Съвета на ЕС за Плана за действие, Работна

програма на Европейската комисия за изпълнение на Плана за действие за горите.

Главна цел:

Устойчиво развитие на икономически жизнен горски сектор, на основа на принципите за многофункционално и устойчиво управление (стопанисване) на горите.

Стратегически цели:

- Икономическо стабилизиране на горския сектор чрез подобряване на неговата конкурентноспособност и увеличаване на устойчивото потребление на продукти и услуги от гората.
- Формиране и поддържане на жизнен горски екосистеми. Запазване и възстановяване на естественото биологично и структурно разнообразие, трайно акумулиране на въглерод и гарантиране на техните екологични функции.
- Повишаване на качеството на живот чрез защита и подобряване на социалните и културни измерения на горите.
- Подобряване на информираността, съгласуваността и междусекторното сътрудничество.

За постигането на стратегическите цели са дефинирани 16 ключови действия:

- 1: Реструктуриране на държавното управление в горския сектор и подобряване на управлението.
- 2: Подобряване на качеството, икономическата стойност на горите и реализирането на устойчиво и рационално ползване на дървесина.
- 3: Подкрепа на изследвания и технологично развитие за повишаване на конкурентността на горския сектор.
- 4: Повишаване на стойността на недървесните горски продукти и услуги.
- 5: Насърчаване на сътрудничеството между собственици на гори, браншовите организации и сдружения и подпомагане на образованието и квалификацията в лесовъдството.
- 6: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в горите.
- 7: Принос към изпълнението на Рамковата конвенция на ООН за изменение на климата (РКООНИК) и Протокола от Киото.
- 8: Подобряване на защитата на горите.
- 9: Насърчаване на екологично обучение и образование.
- 10: Поддържане и подобряване на защитните функции на горите.
- 11: Използване на потенциала на горите в урбанизирана среда и край градовете.
- 12: Мерки за увеличаване на социалните функции на горите.
- 13: Разработване и реализиране на Национален план за изпълнение на Декларацията от Санкт Петербург, свързана с Министерския процес по правоприлагане и управление на горския сектор за Европа и Северна Азия.
- 14: Подобряване на вътрешноведомствената и междуведомствената координация и комуникация.
- 15: Активизиране на участието на ведомството в органите и структурите на ЕС и в международни организации и процеси, свързани с горския сектор.
- 16: Подобряване на информираността и комуникацията с обществеността за дейностите в горския сектор.

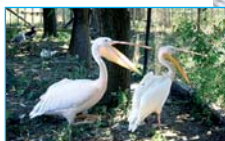
Продължава на стр. 2

Thank you, Europe!

Дочакахме!

Българинът - бил той евроскептик или еврооптимист, е вече европейец! Несъмнено това е най-важното събитие в началото на 2007 г. както в личен, така и в национален план.

Актуалният въпрос в национален план е: да придираме или не, затова, че ни спряха здрава и права атомна електроцентрала. В личен - така и така ще стоим на тъмно в студените зимни месеци, редно е да поискаме поне греяната домашна ракийка и мезето от свински дреболийки да останат на традиционната българска трапеза. Посрещнахме го важното събитие с европейски фойерверки, несвойствено осветена столица и с един януари, който не само по обзелото ни слънчево настроение, но и по климатични характеристики напомня април - месецът, през който вече можем без греяна и с по-малък разход на електроенергия. Коментарите и оценките дали аномалията е част от глобалната климатична промяна могат да продължат дълго. През това време лесовъдите ще продължат да се грижат за запазването и възпроизводството на горите, за съхраняването на биоразнообразието, за създаването на нови гори в полза на устойчивото развитие и за смекчаването на последиците от климатичните промени. Остава държавните ръководители и политиките да покажат професионализъм, за да може средностатистическият български гражданин да каже "Thank you" на Европа.

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@nug.bg

Редактори:
ЕКАТЕРИНА ИЛИЕВА
eiporova@abv.bg
(Водещ на броя)
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@nug.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
Технически редактор:
инж. ВАЛЕНТИНА ПАНОВА
Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/8. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>,
E-mail: gora@nug.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е подписан за печат на
17.01.2007 г.
Индекс 20346.

Годишен абонамент - 20.00 лева.
Отделен брой - 2.00 лева.
Отпечатано в „Класик Дизайн“ ЕООД

Подобна информация за дейността на Националното управление по горите може да намерите на Интернет адрес www.nug.bg

II - 2	Доц. Стефан Юруков - зам.-министър на земеделието и горите - Стратегически план за развитие на горския сектор - 2007-2011 г.
5	Високопланинските иглолистни гори (съвещание)
6	РУГ - Пазарджик: Проблеми има в горите над 1500-2000 н.в.
8	РУГ - Смолян: Лесовъдският подход - според типа на насаждението
9	Обикновеният смърч в зоната на горната граница на гората
11	Справочник НУГ
13	Фотоконкурс "Старейшините"
14	Структури към Националното управление по горите
17	И. Костов - Котловинно-изборна сеч в широколистния район
20	Оцеляването на редките видове
22	"БУЛПРОФОР" - пълноправен член на Pro Silva Europe
24	Жив е споменът за тайгата - четиво с продължение
26	Лешник - горски плодове
27	Откъде идва понятието "календар"

Автор на корицата
ЙОРДАН ДАМЯНОВ

CONTENTS

II-2	Strategical Plan for Development of Forest Sector - 2007-20011
5	High Mountain Coniferous Forests (conference)
6	Regional Forestry Board Pazardjik: The are Problems in the Forests Above 1500-2000 Meters
8	Regional Forestry Board Pazardjik: Sylvicultural Approach depending on Defined by Type of the Forests
9	Norway spruce (<i>Picea abies</i>) in the upper forest zone
11	List of the National Forestry Board
14	Units of the National Forestry Board
17	Kostov, I. - The Opinion of Specialist
20	The survival of Rare Species
22	"BUPPROFOR" Full Right Member of Prosilva Europa
24	The memory for the Taiga is Alive (Reading with Continuation)
26	The Hazelnut - Forest Fruits
27	Where Does the Definition "Calendar" Come From?

Стратегически план за развитие на горския сектор • 2007-2011

Продължение от II корица

Процесът на разработване на Стратегическия план за развитие на горския сектор - 2007-2011 г. (СПРГС), бе организиран в рамките на компетенциите на назначената работна група, съставена от представители на основните заинтересовани страни в горския сектор, която обсъди и прие свой план за работа, определи структурата и съдържанието на плана. Водещите принципи в процеса на разработването бяха:

- Участие на заинтересованите - разработен е от комисия, включваща представители на заинтересованите групи, обсъждан е общественото на ниво регионални управления и на национално ниво;
- Междусекторна координация и сътрудничество;
- Съгласуваност с националното законодателство и с международните задължения, инициативи и конвенции, свързани с горите;
- Повишаване на обществената ангажираност; партньорство при прилагането и мониторинг на изпълнението.

Спазвайки тези принципи, работната група и експертите от Националното управление по горите от самото начало на процеса привличаха за участие в планирането представители на заинтересованите страни, а вариантите на подготвяния план бяха публикувани на електронния сайт на НУГ. Получени бяха редица писмени предложения и коментари от неправителствени организации, браншови организации, сдружения на собственици на гори. След проведените обсъждания на регионално ниво - по регионални управления на горите, и на национално ниво - на 27.11.2006 в МЗГ, планът бе обсъден и одобрен.

На основата на анализа за състоянието на сектора, възприетата визия за горското стопанство в дългосрочен план, обвързаността с Европейските документи за горската политика и произтичащите от международните конвенции и споразумения задължения, бяха формулирани главната цел на стратегическия план и неговите стратегически цели, а именно:

Главна цел: устойчиво развитие на икономически жизнен горски сектор на основа на принципите за многофункционално и устойчиво управление (стопанисване) на горите.

Стратегически цели:

- Икономическо стабилизиране на горския сектор чрез подобряване на неговата конкурентноспособност и увеличаване на устойчивото потребление на продукти и услуги от гората.
- Формиране и поддържане на жизнени горски екосистеми. Запазване и възстановяване на естественото биологично и структурно разнообразие, трайно акумулиране на въглерод и гарантиране на техните екологични функции.
- Повишаване на качеството на живот чрез защита и

подобряване на социалните и културните измерения на горите.

- Подобряване на информираността, съгласуваността и междусекторното сътрудничество.

Тези цели кореспондират с основните функции на горите - икономическа, екологична и социална, а четвъртата е насочена към подобряването на съгласуваността и междусекторното сътрудничество с оглед балансиране на икономическите, екологичните, социалните и културните цели на различно организационно и институционално ниво.

За постигането на стратегическите цели са дефинирани общо 16 ключови действия и съответните оперативни дейности, срокове, отговорни и подпомагащи институции, и необходимите средства (индикативни бюджети). Посочват се и възможните инструменти за изпълнение на действията, както и индикаторите за тяхното изпълнение (очакваните резултати).

За постигането на първата стратегическа цел са планирани следните ключови действия:

1. Преструктуриране на държавното управление в горския сектор и подобряване на управлението.

Изграждането на икономически стабилен горски сектор е свързано с неговата относителна икономическа самостоятелност, както и с реални възможности за реинвестиции за възобновяване на горите, подобряване на състоянието на горите, строеж и поддръжка на горска пътна мрежа и др. В обхвата на това ключово действие се включват разработване на програма за структурната реформа и организиране на нейното изпълнение след приемането на необходимата законова рамка. За подобряване на управлението на държавните гори се предвиждат: изграждане на Единна информационна система за горите, въвеждане на системи за управление на качеството във фирмите, ангажирани с дейностите в горите, създаване на нормативна база за многофункционално планиране в горите.

2. Подобряването на качеството, икономическата стойност на горите и реализирането на устойчиво и рационално ползване на дървесина предвижда: увеличаване на инвестициите за отглеждане на горите и устойчиво задоволяване на търсенето на дървесина; приемане и изпълнение на програма за строеж, ремонт и поддръжка на горските пътища; усъвършенстване на маркетинга на дървесина - въвеждане на дългосрочно договаряне за добив и продажба на дървесина; провеждане на ежегодни пазарни проучвания и анализ на влиянието на международните пазари, включително проучване на влиянието на членството в ЕС върху пазара на дървесина.

3. Подкрепа на изследвания и технологично развитие за повишаване на конкурентността на

горския сектор насочва към: насърчаване на въвеждането на съвременни организационни и технологични решения в горското стопанство; разработка и внедряване на добавящи стойност производства в горската промишленост и въвеждане на система за стимулиране на щадящи природата технологии при ползванията от горите.

4. Повишаване на стойността на недървесните горски продукти и услуги включва оперативни действия за подобряване на състоянието на дивеча и рибата и увеличаване на приходите от недървесни горски продукти и услуги като: приемане на стратегия за развитие на ловното стопанство; разселване на фермерно произведен дивеч; подобряване на нормативната база за стимулиране на развитието на устойчиво и ефективно ловно стопанство и подобряване на борбата срещу браконьерството; регулиране на числеността на хищниците; производство на зарибителен материал за поддържане на екологичното равновесие в горните течения на реките, както и разработване на методика за оценка на рекреационните и защитните функции на горите в България, реализиране на пилотни проекти за инвентаризация и оценяване на ресурсите при устройство на горите и иновационен маркетинг на горски продукти и услуги; оценка и анализ на туристическите ресурси и потенциал на местно, регионално и национално ниво; създаване на бизнес партньорства между държавната горска служба и туристическия бизнес (публично-частни партньорства).

5. Насърчаване на сътрудничеството между собственици на гори, браншовите организации и сдружения и подпомагане на образованието и квалификацията в лесовъдството. Тук са включени дейности като: осигуряване на професионална квалификация и образование на собствениците на гори; подпомагане на изграждането на консултантски мрежи и центрове за предоставяне на консултантски услуги, разпространението на информационни материали, подпомагане на обучението (получаване и поддържане на квалификационните изисквания) на работната сила за дейности в горите; подпомагане на създаването и развитието на асоциации на собствениците на гори и развитието на общински горски структури.

По втората стратегическа цел са планирани:

6. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в горите - разработка на национални индикатори, свързани с „Цели за биоразнообразието - 2010“; създаване и подходящо управление на защитените зони от Национална екологична мрежа НАТУРА 2000 с особено внимание към подпомагане на недържавните собственици на гори, включени в нея, разработване и прилагане на методика за инвентаризация на биологичното разнообразие в горите, разширяване на системата за съхраняване на генетичния фонд на местните дървесни видове (градини за семепроизводство и географски култури); създаване на национален регистър на източниците на горски репродуктивни материали и картиране на източниците в среда на географски информационни системи (ГИС); преоборудване на лабораториите в горските семеконтролни станции (ГСС) в съответствие с изискванията за прилагане на Директива 1995/105 ЕС подпомагане на възстановяването на популациите на застрашените видове и деградиралите горски екосистеми. Освен усъвършенстване

на нормативна база, развитие на институционален капацитет и подпомагане на формирането на достатъчен научен капацитет за постигане на целите на плана в областта на биологичното и ландшафтното разнообразие се предвижда разширяване на прилагането на горска сертификация, а също и разработване и разпространение на наръчници (ръководства) за добри практики по залесяване и строеж на горски пътища.

7. Принос към изпълнението на РКООНИК и Протокола от Куото обхваща: увеличаване на залесената площ на страната с 500 ха годишно; разработване на научна програма от мерки за адаптиране на горите към климатичните промени; стимулиране на използването на горската биомаса за енергия; подготовка и изпълнение на национален план за използване на част от дървесната биомаса за енергия; проучване, картиране и оценка на горскодървесната биомаса като ресурс за енергия; създаване на 5000 ха култури за производство на биомаса за енергия (гори за енергия) и технологична дървесина.

8. Подобряване на защитата на горите включва действия за подобряване на дейността по опазване горите от пожари - разработване и внедряване на системи за оценка на текущата пожарна опасност и пожарния риск, за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на възникналите горски пожари и за инвентаризация и оценка на щетите от пожарите.

За подобряване на превантивната работа по охраната на горите и дивеча и повишаване на контрола по ползването, преработката, търговията и износа на дървесина, риба, дивеч и странични горски продукти - оборудване и обучение на горската и ловна стража; изграждане, оборудване и поддържане на мрежа от контролни горски пунктове, вкл. за съхранение на задръжаните вещи и материали; въвеждане в цялата страна на системата за контрол и наблюдение върху движението на обли и преработени дървени материали.

За подобряване на устойчивостта и здравословното състояние на горите - подобряване на институционалния капацитет и усъвършенстване на система за мониторинг на горските екосистеми; прилагане на система за оценка на риска и на икономическите вреди от насекоми вредители и болести; използване на биологични методи и средства за борба с болестите и вредителите в горите.

Ключовите действия за постигане на третата стратегическа цел са:

9. Насърчаване на екологично обучение и образование, насочено към: въвеждане на програми за екологично обучение и образование в общообразователните начални и средните училища, специализираните професионални гимназии; въвеждане на програми за обучение по горска педагогика в специализираните професионални гимназии; информационно осигуряване на екологичното обучение - финансиране на научни изследвания, разработване на специализирани информационни системи на основата на ГИС.

10. Поддържане и подобряване на защитните функции на горите - разработване и приемане на Национална дългосрочна програма за борба с ерозията в ГФ; подобряване на състоянието и защитните функции на полезащитните горски пояси; развитие на регионални инициативи за инвестиции в защитни и за-

щитени гори, залесяване на пустеещи земи; разработване на регионални планове, програми и мерки за подобряване на защитните функции на горите и мерки за превенция и сигурност срещу природни бедствия и производствени аварии - корекции и укрепяване на водни течения, залесяване на водосбори, изграждане на диги, зелени пояси и т.н.

11. Използване на потенциала на горите в урбанизирана среда и край градовете. Насърчаване на разработването на национални и регионални планове за развитие и използване на горите в и около населените места; насърчаване поемането на доброволни ангажменти за разширяване на залесените площи в урбанизираните територии; подкрепа на местни инициативи и партньорства за създаване и поддържане на туристически и екологични пътеки, крайселищни лесопаркове и зони за отдих.

12. Мерки за увеличаване на социалните функции на горите - прилагане на многофункционалното горско планиране за увеличаване на социалните функции на горите; подкрепа на регионални и местни инициативи за създаване на постоянна или временна заетост на основата на ресурсите на горите; подкрепа на разнообразяване на дейностите в горите и продуктите от тях, сертифицирането и лицензирането на производителите и защитата на Българска търговска марка.

За постигането на четвъртата стратегическа цел са планирани следните ключови действия:

13. Разработване и реализиране на Национален план за изпълнение на Декларацията от Санкт Петербург, свързана с Министерския процес по правоприлагане и управление на горския сектор за Европа и Северна Азия.

14. Подобряване на вътрешноведомствената и междуведомствената координация и комуникация - повишаване на административния капацитет за използване на съвременните информационни технологии; регламентиране на дейността на Националния съвет по горите към министъра на земеделието и горите; създаване на регионални и местни съвети по горите към регионалните управления като консултативни органи на регионално ниво за обсъждане на основни въпроси по управлението на горите; разработване на областни стратегии за развитие на горите; развитие на механизми за взаимодействие между собствениците на гори, центровете за съвети по земеделие и гори, ДЛ, частните консултантски структури, фирмите ползватели на горски ресурси и предоставящи услуги и другите заинтересовани лица; повишаване на информираността на обществото за състоянието и динамиката на горския фонд; подпомагане на НПО и други институции във връзка с участието им в международни европейски структури и организации, свързани с горите.

15. Активизиране на участието на ведомството в органите и структурите на ЕС и в международните организации и процеси, свързани с горския сектор - освен активизиране на участието ни в структурите на ЕС по горите, ще се работи по създаване на капацитета за усвояване на структурните фондове на ЕС за горския сектор и създаване на български офис на Европейския горски институт.

16. Подобряване на информираността и комуникацията с обществеността за дейностите в горския сектор - разработка и прилагане на Комуникационна и PR стратегия за прилагане на устойчивото управление на горите, състоянието на горите и горския сектор, охрана и защита на горите и опазване на биологичното разнообразие; предоставяне на целенасочена актуална информация за медии по въпроси, засягащи изпълнението на плана за действие.

Финансирането на плана за действие изисква мобилизиране на сериозен финансов ресурс, основно на бюджета на Националното управление по горите, съответно на Министерството на земеделието и горите. Общият индикативен бюджет, необходим за изпълнение на плана за целия период е 211.5 млн. лева и надхвърля възможностите на бюджета на НУТ. Това финансиране може да се осигури чрез:

- Програмите на групи министерства.

- Структурните фондове на ЕС чрез националните стратегически планове и националните оперативни програми.

- Националния стратегически план за развитие на селските райони, оперативната програма „Околна среда“, Националната оперативна програма „Регионално развитие“, Европейския фонд за регионално развитие, Европейския фонд за рибарство, Седмата Рамкова програма на ЕС и групи.

- Проектите в рамките на международно сътрудничество.

Организацията на изпълнението на плана ще бъде отговорност на МЗГ чрез НУТ. През 2009 г. ще се провежда оценяване на изминалия период, а финалното оценяване ще се състои през 2012 год. Отчет за изпълнението на Плана ще бъде представен в Министерския съвет от министъра на земеделието и горите. Докладът за постигнатите резултати се представя на министъра на земеделието и горите.

Мониторинг върху изпълнението на СПРГС

За постигане на наблюдение и контрол върху изпълнението на СПРГС и за осъществяване на непрекъснат процес на обновяване, актуализиране и допълване се създава специализиран орган - комисия. Тя ще бъде създадена към Националния съвет по горите към МЗГ и ще функционира като независим координиращ и контролен орган. Комисията ще бъде представителна и с участие на главните заинтересовани страни в сектора.

Първата ѝ задача ще бъде разработването на ясно определени индикатори на секторно и национално ниво, чрез които да се следи напредъкът по изпълнението на Стратегическия план за развитие на горския сектор - 2007-2011 г. Важен аспект в работата ѝ е и подпомагането на разработването на регионални горски планове/програми, които да следват общата рамка на СПРГС и да формират основите за изпълнението му на регионално и местно равнище.

Оперативният годишен контрол върху изпълнението на стратегическия план ще се осъществява от Министерството на земеделието и горите чрез Националното управление по горите.

Успешното изпълнение на СПРГС може да се постигне чрез активното участие и сътрудничество между отделните институции и заинтересованите обществени групи.

На 12 и 13 октомври в ДДС „Беглика“ се проведе съвещание по стопанисване на високопланинските иглолистни гори, организирано от НУТ, Българо-швейцарската програма за горите, Катедра „Лесовъдство“ при ЛТУ, РУГ - Пазарджик, и ДДС „Беглика“. Целта бе да се анализира състоянието на високопланинските иглолистни гори, като се предложат по-прецизни, научно обосновани природосъобразни лесовъдски системи за стопанисването им. В семинарната част на съвещанието бяха изнесени доклади (бел.рег.: част от тях публикуваме в този брой). Авторският колектив проф. Георги Рафаилов, доц. Георги Костов и инж. Нено Александров запозна присъстващите с лесовъдските системи за природосъобразно стопанисване на високопланинските иглолистни гори (бел.рег. докладът публикуваме в следващия брой). Презентация за горната граница на гори от обикновен смърч изнесе инж. Момчил Панайотов - докторант към катедра „Дендрология“.

За влиянието на климатичните условия върху здравословното състояние на белоборовите култури в района на Югозападна България бе докладът на доц. г-р Стефан Мирчев (в съавторство с докторант инж. Николай Зафиров и инж. Тодор Джамбазов). Състоянието и методите за отглеждане, възобновяване и ползване във високопланинските иглолистни гори на територията на РУГ - Пазарджик, и РУГ - Смолян, бяха представени съответно от инж. Продан Проданов - зам.-началник на РУГ - Пазарджик, и инж. Емил Комитов - експерт в РУГ - Смолян. Участниците в съвещанието посетиха учебни и експериментални обекти на катедра „Лесовъдство“ при ЛТУ - София, в ДДС „Беглика“.

На терена възникна оживена дискусия. Участниците аргументираха приложението на конкретни лесовъдски практики при стопанисване на високопланинските иглолистни гори.

Въз основа на предложените лесовъдски решения за бъдещото стопанисване на иглолистните гори **Националното управление по горите изготви препоръките:**

- За осигуряване на устойчиво стопанисване на високопланинските иглолистни гори да се отчитат всичките им полезни функции. Горите в тази зона ще бъдат предмет на допълнителни типологични проучвания, което да подпомогне лесовъдската практика.
- Във високопланинските иглолистни гори да се прилагат лесовъдски системи, които водят до създаването и подържането на структурно неравномерни и по възможност смесени насаждения.
- Да се проектират и провеждат изборни и дългосрочно-постепенни възобновителни сечи.
- Преминването към изборно (групово-изборно) стопанисване за значителна част от сегашните зрели гървостои изисква различно дълъг период

на трансформация.

Групово-изборната сеч е подходяща за горите във високопланинската зона. Големината на отваряните прозорци да е с размер между 1-1.5 пъти височината на гървостойките и да е съобразена с наклона и изложението на склона. В зависимост от конкретните условия турнусът (цикълът на повторение на сечта) да е между 10 и 15 години и над 80-годишен период на превръщане на едновъзрастните насаждения в разновъзрастни. Единично-изборните сечи могат да се прилагат успешно само в по-ниските части на високопланинската зона в насаждения с преобладаващо участие на смърч.

● Неравномерно-постепенната сеч да се прилага в зависимост от наличието на технологичен достъп в насажденията. При сечта да се отварят прозорци с неправилна форма и размери 1-

ВИСОКОПЛАНИНСКИТЕ ИГЛОЛИСТНИ ГОРИ

2 пъти височината на гървостойките. Прозорците могат да бъдат разширявани в отделни направления в зависимост от хода на възобновителния процес. Около прозорците да не се формира изредена ивица. Задължително да се извършват необходимите отгледни мероприятия във възобновителните участъци. Интензивността при отделните възизания да е до 20 %, а повторемостта 8-15 години. Продължителността на възобновителния период е над 40 години.

Създадените белоборови култури във високопланинския пояс да се разглеждат като предкултури за връщане на коренните видове. Временната двуетажност на насажденията с първи етаж от бял бор да се разглежда като етап от тяхната трансформация в хетерогенни и разновъзрастни гори.

● Чрез отгледните сечи да се създават и толерират предпоставките за неравномерна структура на насажденията. Прорежданията във високопланинските гори да започват след 30-35-годишна възраст и да продължават до 55-60 години. Да се провеждат по селекционен начин с преобладаване на върхов уклон и интензивност според състоянието на насаждението. При първата отгледна сеч да се осигурят минимум 500 гървета на хектар с желани и устойчиви стъблени форми. Разстоянието между толерираните гървета (или групи с гнездова структура) да е не по-малко от 2.5-3 м и не повече от 5.5-6 м в долната част и средна част на разглежданата високопланинска зона. Към горната граница на гората, в зависимост от конкретните микроусловия, се допускат и по-големи максимални разстояния.

● Съобразно избраната технология на работа при провеждане на отгледни сечи да се прилагат технологични схеми за усвояване на насажденията, като технологичните просеки са с широчина

Дискусия

до 3 м, а разстоянието между тях е не по-малко от 40 метра.

- За формиране на подходящи възобновителни ниши, поддържане и възстановяване на биоразнообразието и подобряване на биологичния кръговрат в насажденията да се осигури мъртва дървесина чрез оставяне на част от сухата стояща и паднала маса и клоните в сечищата. По време на отглеждането на младите насаждения да се оставя част от малките подтиснати и пречупени дървета.

- Сечите да се водят с щадящи природата технологии. Да се разработи механизъм за санкциониране на неопазването и стимулиране на опазването на оставащите на корен дървета и подраст при сечта и извоза.

- За случаите, когато се предвижда извеждане на гола сеч по реда на чл. 49 от ЗГ и чл. 74 от ППЗГ, регионал-

ните управления на горите да представят преписката в НУГ, придружена с мотивиран доклад.

- Залесяването с пикирани фиданки от смърч и евентуално бял бор и бяла мура да се прилага за попълване на невъзобновени над 5 години сечища и на изредени под пълнота 0.4 участъци от насаждения, при съобразяване с произхода на репродуктивния материал и условията на високопланинската зона.

- При оценка на състоянието на подраста и залесените фиданки да се смятат за укрепнали, когато са с височина над 0.9-1 метър.

- При необходимост да се провежда лесопатологичен мониторинг във високопланинските гори за контролиране на беритбата и опазването на микоризните гъби (*Boletus* spp. *Amanita* spp., *Laktarius* spp. и др.). Да се опазват мравуняците на червените горски мравки (*Formica rufa*).

Участниците в съвещанието

РУГ - Пазарджик: Проблеми има в горите над 1500-2000 метра

Иглолистните гори заемат 146 980 ха - 60.8 % от общата площ, и 42 984 801 м³ - 74.6 % от общия запас на горите в Пазарджикска област, главно по вододелното било на р. Марица в планините Рила и Родопи. Водещи по площ и запас от иглолистните са: бял бор - 78 649 ха, или 32.6 % от площта, 22 774 906 м³, 39.5 % от запаса; смърч - 39 580 ха, или 14.6 % от площта, 13 571 119 м³, 23.6 % от запаса; черен бор - 10 228 ха, или 4.2 % от площта, 2 697 853 м³, 4.7 % от запаса. Значително е

Инж. Продан ПРОДАНОВ

участието на обикновената ела в ДДС „Алабак“, ДДС „Ракитово“, ДЛ - Батак, и ДЛ - Белово, в по-голямата част в смесени елово-букови насаждения.

От общия запас на иглолистните запасът на зрелите насаждения е 9 854 006 м³. С най-големи експлоатационни възможности са средно-възрастните и дозряващите насаждения и това е лесно обяснимо, тъй като превишаване на ползва-

нето е имало най-вече в зрелите насаждения. Така, докато по площ насажденията от IV - V клас на възраст обхващат 35.8 %, то по дървесни запаси тяхното процентно участие е 47. В насажденията от същата възраст е и най-големият запас на хектар. С по-висок запас на хектар са насажденията от VII и VIII клас на възраст, но те са с минимално участие по площ. Важен резерв за производство на дървесина са и насажденията от I, II и III клас на възраст, които при

обща площ 45.8 % от иглолистните, са 30.2 % от запаса. Площта на иглолистните на възраст 121-140 години е 7812 ха, в т.ч. 1001 ха бял бор и 4733 ха смърч, на над 140-годишна възраст - 1315 ха, в т.ч. 128 ха бял бор и 895 ха смърч. Средният бонитет е II / III, като площта на насажденията, намиращи се на I и II бонитет, е 69 036 ха - 46.2 %, на III бонитет - 45 168 ха - 30.2 %.

Средната пълнота на иглолистните гори е 0.69. Площта на редиците с пълнота 0.1-0.3 по класове на възраст е 3116 ха - 2 % от общата площ. С по-ниска пълнота от средната са насажденията от IV до VIII клас, съответно - 0.67, 0.65, 0.57, 0.53 и 0.51, чиято площ е 81 281 ха - 54.4 % от общата площ. С най-голяма пълнота - 0.81, са насажденията от 21 до 40 години - 35 406 ха, и насажденията от 1 до 20 години с пълнота 0.77, с площ 19 612 ха. В насажденията, намиращи се върху свежи, среднобогати и богати месторастения (обикновено насаждения, намиращи се в средната лесорастителна зона, среднопланинската част) и такива с по-ниска пълнота, в които са налице всички условия за успешното естествено възобновяване, няма проблеми и в тях ще продължи извеждането на възобновителни сечи с предварително естествено възобновяване.

Проблеми има при стопанисването на високопланинските иглолистни гори на надморска височина 1500-2000 м, по-конкретно в ДДС „Беглика“. Природните условия в тях се различават от условията в останалите типове гора. Климатът е хладен и влажен, вегетационният период е къс, почти липсват месеци без мразове и слани, дълбока и дълго задържаща се е снежната покривка, през ясният летни дни има висока облачност и силна слънчева радиация. Тези климатични особености са причина за намалено плодородие, за формиране на малко на брой слабо продуктивни типове гора и затруднено естествено възобновяване. По старото горскорастително райониране те са поставени в горната лесорастителна зона. Според класификационната схема на типовете горски месторастения горската площ на високопланинските гори се отнася към типовете месторастения 78, 79, 80 и 84, като най-широко е застъпен типът под номер 78 и на макро ниво те принадлежат към горскопланинския подпояс на смърчо-

вите гори и високопланинския пояс на горите от субалпийски смърч и мура. В подпояса на горскопланинските смърчови гори на 1500-2000 м н.в., попадат чисто смърчови гървостои. Естествено във всички случаи при подходящ състав и добър растеж на гървостоеите и когато са налице необходимите почвени и климатични условия трябва да се дава предимство на възобновителните сечи с предварително естествено възобновяване.

В останалите насаждения на горната лесорастителна зона в продължение на редица десетилетия в лесоустройствените проекти е залегнала постепенната сеч - прилагана гори и в трудно възобновяващи се типове гори, без да са провеждани своевременно необходимите мероприятия за подпомагане на естественото възобновяване. Групово-изборната сеч в чист вид не е прилагана. Типичното групово възобновяване в тази зона, доколкото го е имало, е налагало при извеждане на постепенната сеч да се откриват прозорци и котли с различна големина. Постепенната сеч се прелива в групово-изборна или комбинирана постепенна с групово-изборна сеч, без обаче откритите котли да са разширявани и без да е провеждано подпомагане на естественото възобновяване при семеносни години. В случаите, когато то е прилагано, не винаги са постигнати добри резултати, тъй като не са провеждани подготвителни сечи и не е била прилагана подходящата агротехника за подпомагане на възобновяването.

Типичен пример в това отношение са проектирани и прилагани главни сечи и методи за възобновяване при иглолистните гори на територията на ДДС „Беглика“. През последните 50-60 години тук са прилагани различни лесовъдски концепции и системи, както по отношение на стопанисването, така и по отношение на механизирани технологии в гърводобива.

ДДС „Беглика“ е най-високо разположеното поделение в региона, с надморска височина от 1527 до 2115 м върху площ от 13 547.8 ха. От общата площ 62.7 % (8 491.5 ха) е заета от семенни насаждения с пълнота 0.4-1.0. Изредените насаждения от 0.1-0.3 са с площ 483.6 ха - 3.5%. Незалесената гървопроизводителна площ е незначителна - 0.2 % от сечища и голини. На надморска височина от 1500 до над 2000 м е разположена 99.7 % от площта на

станцията, като в границите от 1601 до 1700 м се намира 50 % от площта, или 6253 ха; а от 1701 до 1800 м - 16.2 %, или 2 024.5 ха.

Само 0.4 % от гървопроизводителната площ на станцията са разположени във високопланинската част над 2000 м н.в., преобладават наклонените терени (11-20°) - 71.8 %, и стръмните (21-30°) - 19.3 %.

Исторически погледнато в началото на XX в. в ДДС „Беглика“ се предвижда гола сеч, по-късно се дава приоритет на постепенната. През периода 1957-1965 г. - на голите сечи, впоследствие - на възобновителните с предимство на групово-изборната сеч, следвани от голите сечи, до последния и сега действащ ЛУП, който тази година изтича и в който са предвидени извеждането на групово-постепенна сеч (групово-изборна) - 56 %, и котловинно-постепенната сеч - 34 %, в зрелите и презрели гървостои с пълнота от 0.4-0.5.

Липсата на системност и последователност в прилагането на лесовъдските подходи е повлияла отрицателно върху състоянието на стопанисваните насаждения. Прекомерното ползване е изпреварвало хода на възобновителния процес. Оставали са площи от зрели и презрели насаждения, в които много пъти са провеждани главни сечи с предварително възобновяване, без всъщност то да е постигнато. По този начин насаждения, определени по техноличната класификация като естествено възобновяващи се, са се превърнали в трудно възобновяващи се със силно занижена пълнота. Почвата там е обрасла с гъста и плътна покривка от мъхове, боровинки, житни и др., сериозно пречатстващи естественото възобновяване. Допускани са и съществени слабости в дисциплината на ползването, по-конкретно неспазване на приетите технологии при механизирания извоз на гървесина - около 80 % от общия извоз, което, както и прекомерната паша, е допринесло за значителни повреди върху съществуващия, макар и ограничен, естествен подраст или залесени изскуствено фиданки.

Ако искаме да успеем в усилията си да възобновим естествено или изкуствено тези гори, трябва да приложим такава лесовъдска система и технология на залесяване, която да имитира или най-малко да не противоречи на протичащите естествени процеси в гората.

РУГ - Смолян: Лесовъдският подход - според типа на насаждението

Инж. Емил КОМИТОВ

Общата площ на горите над 1800 м н.в. е 4772.7 ха, или 1.93 % от площта на РУГ - Смолян. Разпределението по площ и по запас е неравномерно. Горите на възраст от 70 до 120 години заемат 58.5 % от площта на високопланинските гори (над 1800 м) и 72.6 % от запаса на горите с надморска височина над 1800 метра. Най-добър прираст във високопланинските гори дават насаждението на възраст от 50 до 110 години. За последните 5 години в горите с надморска височина над 1800 м е извършено ползване върху 552.3 ха. Добити са 25 980 м³ дървесина. Залесена е площ от 33.9 ха. Извършено е подпомагане на естествено възобновяване върху площ от 1.1 хектара.

В голямата си част високопланинските изголистки гори на територията на РУГ - Смолян, са създадени върху земи, ползвани от юруците за лятна паша. За да се осигурят площи за паша, са опожарявани гори.

Предвид трудния достъп до тези гори и непробеждане на мероприятията в тях, повечето са в етап на старост. На местата, където са водени лесовъдски дейности, са прилагани всички видове сечи, включително и голи. Още при интензивното планово стопанство се е наложила практиката да се оставя предпазна ивица с ширина по около 200-300 м от двете страни на билата, където да не се водят мероприятията. По този начин са създадени едни от най-интересните гори с много висок природозащитен статус и богато видово разнообразие.

На територията на РУГ - Смолян, във високопланинския пояс има две структури, два типа вертикален строеж на насаждението: склопени, гъсти и с хомогенна структура и гори, които са естествено структурирани, изредени по естествен път и/или след антропогенна намеса. Тези гори са получени в резултат на човешка дейност и естествени рискове (снеголоми, измръзване, изсъхване, пречупване, прехаване, превиване), които непрекъснато довеждат до разкъсване на склона и до подпомагане на групирането (обособяването) на дърветата в малки съобщества за оцеляване. Тези групи са наричани „групи за оцеляване“ или „островчета“. Те съставляват относително независими екологични единици, в които индивидите взаимно се предпазват, като формират една обща защитна обвивка. Тази обвивка представлява по-добра защита срещу неблагоприятните явления (както сняг и вятър в тази зона) в сравнение с дърветата, които растат извън групите (единично). Смята се, че диаметърът на групите трябва да е от 0.5 до 1.0 от височината на дърветата от насаждението. Самото разположение в пространството придава на гората характерната неравномерна структура. Като се прибави и фактът, че тези естествени гори притежават една много добра степен на саморегулиране и неравномерност в структурата, се получава забележителна устойчивост спрямо вятър, сняг и повреди от други абиотични фактори.

На тази надморска височина оказват влияние следните критични фактори: *слънчевото греене* - за появата на пограт и продължителност на вегетацията; *дебелината на снежната покривка* - за пограт; *неблагоприятни условия* (вятър, сняг) - за насаждението.

От изброените фактори можем да повлияем само върху слънчевото греене и то в местата, където е необходимо да се появи пограт или където се е появил и е получил

някаква устойчивост, т.е. има височина 1-1.5 метра.

На тази надморска височина почти не се провеждат отгледни мероприятия. Извеждат се основно пробирки. Най-често подлежащите за сеч дървета се определят основно по низовия метод.

Наложили са се дългосрочно-постепенните сечи. Традиционна в практиката на лесовъдите на РУГ - Смолян, е групово-постепенната сеч, но в някои от лесничествата се прилага и изборната сеч

В насаждения с хомогенен строеж се прилага класическа групово-постепенна сеч, като се създават условия за увеличаване на потока на слънчевата светлина, достигащ до почвата и погратта. Защото на тази надморска височина топлината е лимитиращ фактор. Техниката е да се отварят по-големи котли (с размери височината на дървостоя), като е желателно да са с овална форма и разположение на дългата ос *север-юг*. С това разположение се осигурява най-продължително слънчево греене през лятото; В насаждения с нехомогенен строеж отново се прилага групово-постепенната сеч, макар че по същество тя е изборна сеч, защото се отсичат групи дървета. Практиката е доказала, че при сеч на част от дърветата, които растат в групата, се получава нестабилност на останалите на корен дървета и те стават уязвими на снеговали и ветровали. Освен това се създават възможности за поява и развитие на кореново гниене.

Правени са опити и с различни варианти на голите сечи, включително с последващо изкуствено възобновяване, но те са успешни само след продължително време на отглеждане на фиданките поради бавния им растеж. Трябва да се залесява с едроразмерни (пикирани) фиданки.

В тази зона все по-голяма популярност придобива изборната сеч. Тя ни позволява да се насочим и само към отделни дървета или малки групи дървета. На тази надморска височина можем да оставим и изостаналите в растежа си дървета, чието отсичане няма икономически ефект, но и ще ни лиши от дървета, които все пак са награснали критичната точка - дебелината на снежната покривка.

На тази надморска височина погратът има нужда от грижи - от природата, чрез създаване на условия за неговото настаняване в съобществата от хвойна или го изкъртените дървета или от човека, от животните, с техния начин на изхранване (например с разораването на чума от дивата свиня в търсене на корени).

На тази надморска височина погратът оцелява, ако е в групи. Съществено влияние оказва и тревната покривка. Наличието на чимове възпрепятства появата на пограт. Хвойната при по-малка гъстота допринася за създаване на благоприятни условия за развитие и поява на пограт, но в други случаи възпрепятства появата му.

Правени са много опити за ускоряване на възобновителните процеси от залесяване до подпомагане. Най-добър резултат дава подпомагането с разхвърляне на семена върху отчимени площи при подходящи условия в късна есен. Растежът на дърветата е много слаб до височината на снежната покривка. Имаме създадени култури на възраст 15-20 години с височина 50 сантиметра. При снеготопенето в ранна възраст има повреди от огъване, превиване на пограт или културата в посоката на плъзгане на по-горния снежен слой нагоду по склона. При опитите за залесяване с бяла мур се наблюдават много повреди от дивеч.

Възобновяване на обикновения смърч в зоната на горната граница на гората

Във високопланинските гори от обикновен смърч възобновяването протича бавно, като за успешно покълване на семената, развитие на понциите и преминаване на фиданките в укрепнали гървесни растения се изисква комбинация от множество условия (Пенев и Маринов, 1964). Укрепнал пограс обикновено се наблюдава в близост до добре осветени групи от възрастни гърве-

от затрудненията в производството на къняемоспособни семена и успешното поникване и развитие на понци.

Природни нарушения в зоната на горната граница на гората и значението им за структурата на насажденията

В зоната на горната граница на гората природните нарушения с различен мащаб са основен фактор за възникването на опреде-

Обикновеният смърч в зоната на горната граница на гората

Инж. Момчил ПАНАЙОТОВ

Голямо значение за растежа на гървесните растения във високопланинските планини и съответно положението на границата на гората имат температурният режим, почвените условия, негативното влияние на абиотични фактори като силни ветрове, натрупване на големи количества сняг и скреж, лавини, пожари, паша на животни и др. Съществена роля има дейността на човека. Тя е била особено активна в минали периоди, като се е изразявала предимно в опожаряване на високопланинските тревни съобщества и горната граница на гората за освобождаване на терени за паша на добитък.

та. При самостоятелно разположение в обширни тревни пространства често младите гървесни растения са със значителни повреди от сняг. Покълването на семената обикновено е на микроповишения от обърнати от ветровали коренови системи на стари гървета, гниещи гънери или в гнезда от сибирска смрика и клека. При такива условия понциите страдат в по-малка степен от мразоизхвърляне и конкуренция на високи тревни растения. По тази причина за успешно възобновяване във високопланинските гори е от съществено значение освен осигуряването на осветление и наличието на мъртва гървесина.

В групите от обикновен смърч над горната граница на гората често се наблюдава вегетативно размножаване чрез вкореняване на полежнали клони. Това е свързано с изкривяване на стъблата от снежни маси или пречупването им от силни ветрове и затрупване от почвен субстрат. За биологична гледна точка вегетативното размножаване осигурява възможност за съществуване на групите, независимо

лени структури на горите. Разгледан е примерът на резерват „Бистришко бранище“ на Витоша. В зоната на горната граница на гората в него условно могат да се отдели два типа насаждения по отношение на структурата. В първия, който се намира в подножието на вр. Голям резен и северно от него, горите са изградени от гнезда от по 4-5 гървета. Отделните групи са близко разположени една до друга, като обикновено короните им се допират. Разпределението по диаметър е негативно експоненциално, средният диаметър около 25 см, кръговата площ - около 70 м², средната височина - около 15 м. Възрастта на гърветата варира от 30 до 130 г. Налични са пространствено обособени котли с по-млади гървета и малки поляни. По тях често се откриват следи от стари стъбла в различна фаза на разпадане на гървесината. Причината за формирането на котлите са малки по мащаб ветровали или снеговали. С помощта на гендрохронологични методи е установено, че подобни явления се случват пе-

риодично. Силните ветрове оставят следи в годишните пръстени на оцелелите гървета (ибици от травматични смолни канали, реакционна гървесина, резки спадове в радиалния прираст и др.). Подобни са открити за 1910, 1916 и 1953 г., като през 1953 г. са повалени отделни индивиди, в резултат на което са формирани котли и е възникнало активно възобновяване.

Вторият тип структура на насаждения в зоната на горната граница на гората се наблюдава в подножието на вр. Скопарник. То е изложено в по-голяма степен на действието на честни силни ветрове. Горите са силно фрагментирани, като се състоят от мозайка от групи от 5 до 30 гървета и тревно-храстови формации.

Групите са формирани от възрастни индивиди (възраст от 100 до 150 години) в централните части и по-млади (възраст от 60 до 80 години) по периферията им. Почти във всички групи или в непосредствено съседство са налични гънери на стари гървета в различна фаза на разпадане на гървесината. Те са свидетелство за периодично поваление на по-възрастни индивиди. По поляните между групите са налични единични малки гървета, които често са с повреди на стъблата от сняг. В отделни случаи честите повреди са предизвикали значителни деформации на стъблата и гърветата могат да се характеризират като криволесия. Радиалният

прираст (0.103 мм) е около 2 пъти по-нисък от този на дърветата в гори с близко разположение на дърветата. Средният диаметър е 20 см, кръговата площ - 18 м², средната височина - 7 м. С помощта на дендрохронологични методи е установено, че много дървета са наранени през 1953 г. и 1968 г. Това са вероятните моменти на поваляне на по-неустойчиви възрастни дървета. Горите под зоната на горната граница на гората в резервата се характеризират с хомогенна едноетажна структура. Значително влияние върху тях оказва ветровалът от 2001 г. При него са повалени 62 ха възрастна гора. През 2003 г. започва бурно развитие на популация на корояд-типограф (*Ips typhographus*), като в края на летния сезон вследствие на това са загинали 30 ха възрастни смърчови гори. В края на лятото на 2006 г. територията на засегнатите от каламитата насаждения е около 200 ха. Нападението е засегнало и обширни територии извън рамките на резервата.

Това събитие може да се разглежда като пример за едновременно природно нарушение със значително отражение върху гората. В резултат се променя растежната обстановка. Бързото загиване на дърветата е пренятствие за успешно възобновяване, поради което е много малък броят на появилите се поници. Наличният погряст е представен преди всичко от индивиди, които са възникнали преди ветровала и короядното нападение, и се развиват бързо благодарение на внезапно подобрените светлинни условия. Може да се очаква, че развитието на гората ще премине през фаза на вторична сукцесия с широко разпространяване на широколистни видове (обикновен бук, планински явор, офика, различни видове върба и гр.) в по-ниските и средните части на резервата. Във високата част (зоната на горната граница на гората) горите са повлияни в по-малка степен от ветровала. Благодарение на наличието на групи от дървета с различни размери, дори в зоните, в които силата на вятъра е била най-голяма, пораженията не са повсеместни. По-големите индивиди са повалени или пречупени, но същевременно по-ниските са без сериозни повреди. Сега тези, които не са засегнати от корояда, се развиват и възобновяват успешно. Предвид наличието на освободени

територии от загиване на дърветата от нападение на *Ips typhographus* може да се очаква и увеличаване на участието на бяла мура (*Pinus peuce Griseb.*), която се среща в няколко находища.

По-малките повреди от ветровала в зоната на горната граница на гората са пример за това, че горите с хетерогенна структура са по-устойчиви на влиянието на природни бедствия. При тях пораженията не засягат всички дървесни индивиди и гората притежава по-големи способности за бързо възстановяване. По-малки са пораженията и в ниската част на резервата, където гората е смесена иглолистно-широколистна.

Влияние на климатичните промени

Повишаването на температурите и периодът на силно засушаване в края на миналия век будят въпроси за влиянието на климатичните промени върху растителността. Особено чувствителни към тях са високотелните екосистеми, тъй като те се развиват при лимитиращи стойности на температурите и всяка промяна в тях би могла да има отражение.

В зоната на горната граница на гората в резерват „Бистришко бранище“ е наблюдавана промяна спрямо 70-те години. Тя е установена чрез сравнителен анализ на сателитни изображения на програмата LANDSAT от 1977 г. и 2000 г. Констатирано е, че през този период в подножието на вр. Скопарник се е разширила чувствително площта на заетите от корони на дърветата от обикновен смърч пространства. Това се дължи на укрепване и израстване на възникнал в близост до групите погряст. Процесът най-вероятно може да се разглежда като промяна на условията на средата в няколко аспекта - липса на активна паша на добитък след обявяването на резервата през 30-те години, възстановяване след ветровални повреди на възрастни дървета през 50-те години и подобрени климатични условия. Климатичните условия са от особено значение, тъй като именно в температурния и валежния режим са наблюдавани значителни промени в споменатия период. Те се изразяват в трайно намаляване на зимните валежи след 1970 г. и повишаване на температурите след 1980 г. Тези промени създават условия за намалено на-

товарване на младите дървета от снежни маси, подобрени температурни условия през лятото и цялостно увеличаване на вегетационния период.

Подобни промени се наблюдават и на други места във високите части на планините на България. Те се отразяват както на възстановяване на горната граница на гората, така и на значително разширяване на площта на клековите съобщества.

Особено актуален в европейски аспект е въпросът дали глобалното повишаване на температурите ще доведе до промяна на разпространението на дървесните видове и на режима на природните бедствия. Редица симулации показват, че лесовъдите трябва да са подготвени за евентуални промени в състава на растителните съобщества. Те ще са най-осезаеми в планинските райони, където промяната на температурните условия с увеличаване на надморската височина е много бърза.

Според някои прогнози е възможно зачестяване на много силните бури. Това би довело до повишаване на риска от мащабни природни нарушения като описаното в резерват „Бистришко бранище“. През последните 15 години урагани ветрове засегнаха и голяма част от планинските територии на Алпите и Централна Европа. Особено уязвими са се оказали горите от обикновен смърч с едноетажна структура.

При евентуално повишаване на температурите може да се очаква и промяна на опасността от възникване на обширни пожари в иглолистните планински гори. Въпреки че пожарите са част от природните явления, от стопанска гледна точка биха могли да предизвикат големи икономически загуби и разходи.

Посоченият пример за „Бистришко бранище“ и вероятността от увеличаване на риска от големи природни бедствия с промените на климата показват, че е наложително да се обърне значително внимание на устойчивостта на насажденията и трансформиране на структурата на най-уязвимите от едноетажна в хетерогенна. Трябва да се толерира и участието на различни дървесни видове, тъй като по този начин се увеличава вероятността от оцеляване на част от гората при големи нападения от специализирани за даден вид патогени.

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
И ГОРИТЕ
НАЦИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ ПО ГОРИТЕ**

бул. „Хр. Ботев № 55, София - 1040
Телефонна централа, автоматичен вход 98-511,
факс: 981-37-36, e-mail: nug@nug.bg

Отразени са данните до 10.01.2007 г.

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Доц. Стефан ЮРКОВ	зам.-министър на земеделието и горите	204	
Петя СПАСОВА	техн. сътрудник	205	
РЪКОВОДСТВО			
Инж. Илия СИМЕОНОВ	началник на НУГ	503	987-46-86
Маргарита ПАВЛОВА	техн. сътрудник	503	987-46-86
Инж. Росен ПОПСАВОВ	зам.-началник	514	989-55-53
Анна ТАНЕВА	техн. сътрудник	513	989-37-13
Инж. Валентина МАРИНОВА	главен секретар	505	988-82-66
Елиза АТАНАСОВА	техн. сътрудник	504	987-47-71
Инж. Димитър БАТАЛОВ	служител по сигурността на информацията	690	
I. ДИРЕКЦИЯ „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“			
Кирил КОЛЧЕВ	директор	690	
Мария ЦВЕТКОВА	гл. вътрешен одитор		981-44-46
Красимира ТОДОРОВА	гл. вътрешен одитор		981-44-46
Иван ИВАНОВ	ст. вътрешен одитор		981-44-46
II. ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ“			
Албена МИХАЙЛОВА	директор	509	987-99-47
Десислава Костова	техн. сътрудник	509	987-99-47
ОТДЕЛ „ПРАВНО-НОРМАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“			
Милена ТРИФОНОВА	началник	516	988-59-25
Магдалена СТАНЧЕВА	гл. юрисконсулт	519	981-60-58
Яника СИМОВА	гл. юрисконсулт	518	988-30-59
Гергана ЦАРСКА	гл. юрисконсулт	519	981-60-58
Юлия МАНОЛОВА	ст. юрисконсулт	519	981-60-58
Георги ИВАНОВ	мл. юрисконсулт	519	981-60-58
Анастасия ВОДЕНИЧАРОВА	мл. юрисконсулт	518	988-30-59
Инж. Денка ЦАНЕВА	гл. експерт - управление на човешките ресурси	507	987-51-42
Александър ФЕРДОВ	гл. специалист - управление на човешките ресурси	507	987-51-42
ОТДЕЛ „АДМИНИСТРАТИВНО-СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА“			
Тодор БОГОМИЛОВ	началник	506	988-82-74
Цанко БЪЧВАРОВ	гл. експерт - управление на собствеността	392	
Инж. Анелия ГАВРИЛОВА	гл. специалист - управление на собствеността	392	
Маргарита ИГНАТОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988-13-83
Лили ЗАРКОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988-13-83
Росица АНАСТАСОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988-13-83
Ивайло ИВАНОВ	шофьор-снабдител	392	
Григор ГЕОРГИЕВ	шофьор-механик	392	
Стоян ДИМИТРОВ	шофьор	392	

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
ОТДЕЛ „ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА“			
Инж. Ивайло ИВАНОВ	началник	506	987-51-46
Инж. Ирена СТОЯНОВА	гл. експерт - връзки с обществеността	515	988-82-25
Инж. Антон РАЧЕВ	гл. експерт - информационно обслужване	517	981-06-37
Ланд.арх. Иван БОГДАНОВ	ст. експерт - информационно обслужване	506	987-51-46
Инж. Мариела МИРОНОВА	гл. експерт - база данни	517	981-06-37
Инж. Росица ВЪРБАНОВА	гл. експерт - оперативно информационно обслужване	517	981-06-37
Инж. Мариана СИМЕОНОВА	гл. експерт - информационно обслужване	515	988-82-25
Лидия ЗДРАВКОВА	мл. експерт-WEB базирани приложения	515	988-82-25
Радка ЛЯХОВА - СТЕФАНОВА	мл. експерт - връзки с НПО	515	988-82-25
III. ДИРЕКЦИЯ „ГОРСКО СТОПАНСТВО“			
Инж. Стойчо БЯЛКОВ	директор	550	988-58-42
Илиана МЕНЦЕЛ	техн. сътрудник	551	988-82-86
ОТДЕЛ „ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА ГОРИТЕ, БОРБА С ЕРОЗИЯТА И НАУЧНО ОБСЛУЖВАНЕ“			
Инж. Димитър БЪРДАРОВ	началник	526	987-12-74
Инж. Нели МИХАЙЛОВА	гл. експерт - залесяване и инвентаризация на горските култури	528	981-44-47
Инж. Любомир КРЪСТЕВ	гл. експерт - горски разсадници	526	987-12-74
Инж. Мария БЕЛОВАРСКА	мл. експерт - консулт. на собств. на гори и земи, коорд. на международ. програми и проекти	528	981-44-47
Инж. Антонина КОСТОВА	мл. експерт - горска семепроизводствена база, събиране и добив на репродуктивни материали и качествяване	526	987-12-74
ОТДЕЛ „СТОПАНИСВАНЕ И ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ“			
Инж. Виржиния ХУБЧЕВА	началник	524	987-51-43
Д-р инж. Ценко ЦЕНОВ	гл. експерт - стопанисване на недържавните гори	552	988-40-91
Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ	гл. експерт - стопанисване на горите с дърво-производствени и средообразуващи функции	556	987-49-90
Инж. Спас ТОДОРОВ	гл. експерт - стопанисване на защитни и рекреационни гори	556	987-49-90
Инж. Руслан МИХАЙЛОВ	гл. експерт - маркиране на лесосечен фонд и дисциплина на ползване на горите	552	988-40-91

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Стефан БАЛОВ	гл. експерт - защита на горите	556	987-49-90
Инж. Румяна ВЕЛИНОВА	гл. експерт - регистри и комплектоване на лесосечния фонд	556	987-49-90
ОТДЕЛ „ЛЕСОУСТРОЙСТВО И ОТЧЕТ НА ГОРСКИЯ ФОНД“			
Инж. Илия АНГЕЛОВ Инж. Любен ЖЕЛЕВ	началник гл. експерт - изработване и приемане на лесоустройствени проекти	530 529	988-49-43 988-11-96
Инж. Христо ХРИСТОВ	гл. експерт - контрол по изработване и изпълнение на лесоустройствените проекти	529	988-11-96
Инж. Татяна АНДРЕЕВА	гл. експерт - консултации на недържавни горовладелци	529	988-08-75
ОТДЕЛ „ПРОМЕНИ В ГОРСКИЯ ФОНД“			
Инж. Георги КОТАРЕВ	и.д. началник/ гл. експерт - движение на горския фонд	411	
Инж. Огнян ЙОСИФОВ	гл. експерт - промени в горския фонд	412	
Инж. Дарина ИЛЧЕВА	мл. експерт - промени в горския фонд	411	
ОТДЕЛ „ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ, МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВРЪЗКИ С НПО“			
Д-р инж. Николай ЙОНОВ Инж. Георги ТИНЧЕВ	началник гл. експерт - защитени територии	528 552	981-44-47 987-97-92
Инж. Долорес БЕЛОРЕЧКА	мл. експерт - международно сътрудничество	525	989-27-41
Инж. Николай ВАСИЛЕВ	мл. експерт - международно сътрудничество	525	989-27-41
Инж. Николета ДИНЕВА	ст. експерт - международно сътрудничество	527	988-80-65
ОТДЕЛ „ПОЛЗВАНИЯ ОТ ГОРИТЕ, ТЪРГОВИЯ И МАРКЕТИНГ“			
Инж. Стоян КЪНЕВ Инж. Мария ДИНЕВА	началник гл. експерт - ползвания от горите и търговия с дървесина	524 523	987-51-43 981-40-45
Инж. Антон КОЛДОВ	ст. експерт - ползвания от горите и работа с ползвателите на дървесина	523	981-40-45
Инж. Росица ХОРОЗОВА	ст. експерт - ползване на дървесината процедури и договаряне	523	981-40-45
Инж. Валентин ЧАМБОВ	ст. експерт - ползване на недървесни горски продукти и работа с ползвателите им	523	981-40-45

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Олег ИЛИЕВ	ст. експерт - ползвания от горите и работа с ползвателите на дървесина	562	988-14-12
Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ	началник-сектор „Търговия с дървесина и недървесни горски продукти и маркетинг“	562	988-14-12
Инж. Елена КРИЖАН-ВЕЛИЧКОВА	мл. експерт - маркетингови проучвания на вътр. и външ. пазар на дървесина и недървес. горски продукти и поддържане на регистъра на износителите	562	988-14-12
IV. ДИРЕКЦИЯ „ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА, ОХРАНА И ЛОВНО СТОПАНСТВО“			
Вангел ИВАНОВ Диана ИЛИЕВА	директор техн. сътрудник	558 559	988-29-72 988-82-90
ОТДЕЛ „ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА“			
Атанаска НАСТЕВА Инж. Емилия ТОДОРОВА	началник гл. експерт - тарифна политика и приходи	557 553	988-59-14 988-30-16
Иванка СЪБЧЕВА	гл. експерт - планиране на разходите на структурите и терит. звена на НУГ	553	988-30-16
Инж. Емил МАРИНОВ	ст. експерт - разчети и отчети	554	981-75-31
Инж. Петко ВРАЧОВСКИ	гл. експерт - инвест. политика и капиталови разходи	561	987-15-92
Инж. Оля МАНОВА	мл. експерт - инвест. политика и капиталови разходи	561	987-15-92
Силвия МАРИНОВА-КУНЧЕВА	гл. експерт - счетоводна отчетност на ДДС	554	988-58-43
Аглая МИНЕВА	началник-сектор „Отчети и разплащания“	554	987-35-00 981-75-31
Дафинка ХРИСТОВА	гл. експерт - счетоводна отчетност	554	987-35-00
Божана ГЕОРГИЕВА	ст. експерт - смет. отчетност	554	987-35-00
ОТДЕЛ „СЧЕТОВОДСТВО“			
Емилия ТАФРАДЖИЙСКА Маргаритка КРЪСТЕВА	началник гл. експерт - счетоводна отчетност	560 560	988-14-95 988-14-95
Сашка ДИМОВА	гл. специалист - счетоводител	560	988-14-95
Милка ИВАНОВА	гл. специалист - касиер-счетоводител	555	987-51-40
Инж. Катерина АНДАСАРОВА	ст. счетоводител	560	988-14-95
ОТДЕЛ „ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ“			
Теменужка ГОВЕДАРОВА	началник		981-66-28

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Деян СТОЙНЕВ	гл. експерт - вътрешен контрол по дейности в горите		987-29-49
Инж. Георги ПАНТОВ	гл. експерт - вътрешен контрол по дейности в горите		987-29-49
Венелин ТОМОВ	гл. експерт - вътрешен контрол по икономически дейности		987-29-49
Инж. Росен РАЙЧЕВ	гл. експерт - вътрешен контрол по дейности в горите		987-29-49
Румен ЛОЗАНОВ	мл. експерт - контрол по прилагане на нормативната уредба		987-29-49
ОТДЕЛ „ОХРАНА“			
Инж. Николай ПИРОНКОВ	началник	516	981-16-25
Инж. Мартин ИВАНОВ	гл. експерт - охрана на горите и взаимодействие с МВР и др. ведомства и организации	512	987-43-57
Инж. Тони КРЪСТЕВ	гл. експерт - подвижна горска стража и КГП	512	987-43-57
Владимир КОНСТАНТИНОВ	гл. експерт - горски пожари и взаимомо	511	987-51-44

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Камен ДИМИТРОВ	действие с ГД „ПБЗН“	512	987-43-57
Инж. Спас ТУМБЕВ	мл. експерт - охрана на горите, горски пожари, жалби и сигнали	512	987-43-57
ОТДЕЛ „ЛОВНО И РИБНО СТОПАНСТВО“			
Инж. Пламен КОЛЕВ	началник	557	988-59-14
Инж. Юлиан РУСЕВ	гл. експерт - стопанисване на дивеча	501	988-41-97
Инж. Любов ИРГЕВА	гл. експерт - стопанисване на дивеча	501	988-32-22
Инж. Светослав ДИКОВ	гл. експерт - стопанисване на дивеча	501	988-32-22
инж. Григор ПЕНЕВ	гл. експерт - нормативна уредба и контрол	501	988-41-97
Инж. Мирослав ДЖУПАРОВ	мл. експерт - стопанисване на дивеча	501	988-41-97
СЪТРУДНИЦИ КЪМ НУГ			
Ваня ХРИСТОВА	куриер	510	988-13-83
Цветелина ДОНЧЕВА	техн. сътрудник	411	
Джемиле МОЛААХМЕД	техн. сътрудник	412	
Информация за e-mail адресите на служителите на НУГ може да намерите на Интернет адрес www.nug.bg			

ГОРА ПРЕД ПОГЛЕДА НА СВЕТА

В първите дни на януари в интернет-пространството се появи **НОВ САЙТ НА СПИСАНИЕ „ГОРА“ - www.gorabg-magazine.info**. Атрактивен, разнообразен, модерен. Но вие сами ще се убедите като го посетите. Една от новостите на обновените му страници е и

Фотоконкурсът „Старейшините“

ИДЕЯТА НИ Е:

Чрез Вас, уважаеми приятели, и вашите дигитални снимки (независимо от GSM или от фотоапарат) ДА ПРЕДСТАВИМ НА СТРАНИЦИТЕ НА www.gorabg-magazine.info, мълчаливите, но величествени и достолепни ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА НА БЪЛГАРИЯ, под короните на които са се разигрвали цели епохи от историята ни. Тръгнете ли на разходка, екскурзия, излет, видете ли огромно дърво, да му направите няколко снимки и да си запишете къде сте го заснели. После да изберете два-три от най-добрите кадри и с пояснение от къде са, да ни ги изпратите на e-mail адреса.

ЩЕ РАЗДАДЕМ НАГРАДИ

В началото на декември 2007. Със сигурност те ще са разнообразни и примамливи. Призът за най-добрия кадър ще бъде

ДИГИТАЛЕН ФОТОАПАРАТ

Ще има и поощрителни награди!

Очакваме Вашите дигитални снимки!

Изпращайте фотосите на e-mail:

gora@nug.bg или foto@gorabg-magazine.info

В българските народни песни и предания образът на вековното дърво е съхранен като символ на трите свята: подземния, реалния и Космоса. Чрез жизнените сокове на столетния, а понякога и хилядолетния старейшин на гората, нашите предци вярвали, че се осъществява контакт между света на мъртвите, битието и бъдещето. Така вековното дърво се превърнало в космическо или световно дърво, което поддържа хармонията във вселената. За славяните това е дъбът, а за прабългарите - яворът.

СТРУКТУРИ КЪМ НАЦИОНАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ ПО ГОРИТЕ

(пощенски кодове, названия, звания, звания, звания и телефони)

I. 3500 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - БЕРКОВИЦА -

инж. Васил ИВАНОВ

1. 3500 ДА - Берковица - инж. Цветко ЦВЕТКОВ 0953 8 03 00
2. 3474 ДА - Говеджа - инж. Стоян ПЕТРОВ 0953 8 89 90
3. 3600 ДА - Лом - инж. Ганчо ЛОЗАНОВ 09556 271
4. 3460 ДА - Чирковци - инж. Младен АНДРЕЕВ 0971 6 01 02
5. 3400 ДА - Монтана - инж. Петър ИВАНОВ 09554 21 97
6. 3700 ДА - Видин - инж. Димитър ДИМИТРОВ 096 30 01 90
7. 3950 ДА - Чупрене - инж. Корнелия ЦУРИНСКА 094 60 09 88
8. 3900 ДА - Белоградчик - инж. Мая КОСТОВА 09327 430
9. 3000 ДА - Враца - инж. Иван МИХАЙЛОВ 0936 40 54
10. 3300 ДА - Оряхово - инж. Снежана ГАРДАНСКА 092 66 05 61
11. 3100 ДА - Мездра - инж. Божидар ПАЦРАПАНСКИ 09171 24 19
12. 3900 ДДС "Миджур" - Белоградчик - инж. Цветан МИХАЙЛОВ 0910 23 12

0936 40 96

II. 2700 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - БЛАГОВЕГРД -

инж. Георги КАЛАБАКОВ

1. 2700 ДА - Благоевград - инж. Павлинка ИВАНОВА 073 88 50 09
2. 2730 ДА - Симитли - инж. Минко ПЪДЪВСКИ 073 88 42 05
3. 2840 ДА - Кресна - инж. Атанас ДИМАНКОВ 07487 21 67
4. 2890 ДА - Първомай - инж. Стоян ТУШИНОВ 07433 22 63
5. 2850 ДА - Петрич - инж. Росен БАЕВ 07427 31 47
6. 2825 ДА - с. Струмяни - инж. Валентин ЦАНЕВ 0745 6 01 88
7. 2800 ДА - гр. Сандански - инж. Светослав ТАТАРСКИ 07434 20 85
8. 2830 ДА - Катунци - инж. Симеон ЕФРЕМОВ 0746 3 20 37
9. 2790 ДА - Якоруда - инж. Димитър ТЕРЗИЕВ 07438 20 38
10. 2772 ДА - Места - инж. Светослав НИКОЛОВ 07442 22 27
11. 2777 ДА - Добринище - инж. Петър КОМСИЙСКИ 074409 265
12. 2960 ДА - Гърмен - инж. Исмаил МОЛЛОВ 07447 22 24
13. 2900 ДА - гр. Гоце Делчев - инж. Иван СИНАНОВ 07523 20 22
14. 2780 ДА - Белица - инж. Карамфил ДЖЕМБАЗКИ 0751 6 05 86
15. 2782 ДА - Еленица - инж. Хюсеин КЬОРОВ 07444 23 16
16. 2760 ДДС "Разлог" - Разлог - инж. Борис БЕЛИНЧЕВ 07446 664
17. 2950 ДДС "Дукан" - Сатовча - инж. Пламен ПОЮКОВ 0747 8 01 60

07541 21 70

III. 8000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - БУРГАС -

инж. Мишо ЖЕКОВ

1. 8000 ДА - Бургас - инж. Дора СТАМАТОВА 056 84 29 84
2. 8500 ДА - Айтос - инж. Руса СТОИЧКОВ 056 84 23 69
3. 8400 ДА - Карнобат - инж. Йонка РАДЕВА 0558 26 25
4. 8463 ДА - Садово - инж. Пену БАНКОВ 0559 2 21 59
5. 8300 ДА - Средец - инж. Емил МАНОЛОВ 05573 435
6. 8152 ДА - Ново Паничарево - инж. Гора ГОРОВ 05551 21 85
7. 8360 ДА - Звездец - инж. Димо ДИМОВ 05504 82 18
8. 8260 ДА - Царево - инж. Забарин ГАГОВ 05559 230
9. 8283 ДА - Кости - инж. Венелин РАДКОВ 0550 5 20 17
10. 8350 ДА - Малко Търново - инж. Стойко ЖЕЛЕВ 055069 214

05952 22 37

9. 2347 ДДС "Витошко - Струена" - с. Кладница - инж. Дамян ДАМЯНОВ 076 67 02 41
10. 2500 ДДС "Осогово" - Кюстендил - инж. Васил ПУРОВ 078 55 20 50

VIII. 5500 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - ЛОВЕЧ -

инж. Павел БОГДАНСКИ

1. 5500 ДА - Ловеч - инж. Станмир ПЕНЧЕВ 068 60 38 23
2. 5520 ДА - Лесичен - инж. Данчо ТОНЧЕВ 068 60 37 92
3. 5800 ДА - Плевен - инж. Трифон МАРИНОВСКИ 06920 21 25
4. 5940 ДА - Никопол - инж. Георги ПЕТРОВ 064 4 01 90
5. 5700 ДА - Тетевен - инж. Илия МИТОВ 06541 27 97
6. 5720 ДА - Рибарица - инж. Стайко ПЕТРОВ 0678 24 34
7. 5725 ДА - Черни Вит - инж. Йордан ЙОРДАНОВ 06902 24 36
8. 5600 ДА - Троян - инж. Димитър ШИПКОВ 06906 227
9. 5672 ДА - Ботима - инж. Сашо ВАСИЛКОВ 0670 6 04 27
10. 5620 ДА - Черни Осъм - инж. Георги ГЕОРГИЕВ 0670 6 22 98
11. 5770 ДА - Луковит - инж. Петко ПЕТКОВ 0670 6 04 04
12. 5641 ДДС "Русалка" - Априлци - инж. Теодор ПЕЕВ 0697 41 36

06958 23 12

IX. 4400 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - ПАЗАРДЖИК -

инж. Мехмет ВЕЛИЯТ

1. 4400 ДА - Пазарджик - инж. Нина МОРИНОВА 034 44 55 96
2. 4470 ДА - Белово - инж. Атанас МИТЕВ 034 44 40 99
3. 4500 ДА - Панагюрище - Петър ТОДОРОВ 03581 38 21
4. 4580 ДА - Батак - инж. Петър МИРЧЕВ 0357 36 55
5. 4550 ДА - Пещера - инж. Костадин ГАГОВ 03553 20 33
6. 4633 ДА "Селище" - с. Сърница - инж. Илия КОСТЯНЕВ 03570 39 85
7. 4600 ДА - м. Чехларово - инж. Кирил ТОДОРОВ 03547 21 39
8. 4580 ДДС "Широка поляна" - м. Широка поляна - инж. Тоско ГЕОРГИЕВ 0359 2 25 08
9. 4600 ДДС "Алабак" - Велинград - инж. Гено ПЕЕВ 03045 21 62
10. 4571 ДДС "Борово" - м. Вълча поляна - инж. Йордан ЙОРДАНОВ 0359 5 35 15
11. 4580 ДДС "Беглика" - м. Беглика - инж. Георги СЕРАФИМОВ 035502 339
12. 4600 ДДС "Чепино" - м. Сухата лъка - инж. Муса ХОДЖА 03553 21 87
13. 4640 ДДС "Ракитово" - м. Ракитово - инж. Стоян ДОПЧЕВ 0359 5 19 37
14. 4580 ДДС "Рогози" - м. Снежана - инж. Костадин ГОНДОВ 03542 21 50

03553 22 71

X. 4000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - ПЛОВДИВ -

инж. Тодор НЕДКОВ

1. 4002 ДА - Пловдив - инж. Христо ДЕЛИН 032 64 25 20
2. 4220 ДА - Кричим - инж. Цветан ЦВЕТАНОВ 032 64 34 70
3. 4270 ДА - Първомай - инж. Борислав СПАСОВ 03145 22 41
4. 4230 ДА - Асеновград - инж. Димитър ДЖАМБАЗОВ 0336 23 31
5. 4300 ДА - Карлово - инж. Мико ПАВЛОВ 0331 6 30 41
6. 4180 ДА - Хисар - инж. Петър РАЙЧИНОВ 0335 9 65 02
7. 4340 ДА - Розино - инж. Светломир ИВАНОВ 0337 6 21 38
8. 4341 ДА - Класура - инж. Златко КЛИЧЕВ 03136 22 30
9. 4860 ДДС "Кормисои" - Лъки - инж. Ботьо АРАБАДЖИЕВ 03137 20 34

03052 21 96

11. 8290 ДДС „Ропотамо“ - м. Аркутино - инж. Иван КОСТОВ 0550 3 22 23
12. 8230 ДДС „Несебър“ - Несебър - инж. Магдалена МАНДУЛЕВА 0554 4 33 83
13. 8370 ДДС „Граматикуво“ - инж. Стойко СТОЯНОВ 05958 230

IV. 9000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - ВАРНА -

9-р инж. Емануил ДИМИТРОВ

1. 9000 ДА - Варна - инж. Живка ИВАНОВА 052 61 33 20
2. 9200 ДА - Пробавия - инж. Петър ПЕТРОВ 052 61 31 59
3. 9170 ДА - Суворово - инж. Иван СТОЯНОВ 0518 21 76
4. 9300 ДА - гр. Добрич - инж. Цанко НИКОЛОВ 05153 20 90
5. 9500 ДА - Генерал Тошево - инж. Никола СИМЕОНОВ 058 60 06 78
6. 9261 ДА - Цонево - инж. Райчо БАЛКАНСКИ 05731 21 05
7. 9110 ДА - Старо Оряхово - инж. Кирил ПЕТРОВ 0517 2 30 28
8. 9600 ДДС „Балчик“ - Балчик - инж. Кирил ПЕТРОВ 05141 23 58
9. 9142 ДДС „Шерба“ - Горен чифлик - инж. Александър ПЕНКОВ 0579 7 32 23
10. 9450 ДДС „Тервел“ - гр. Тервел - инж. Тодор ГИЧЕВ 052 61 4816
05751 23 09

V. 5000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО -

инж. Параскев РАДЕВ

1. 5097 ДА - Буйновци - инж. Румен ХАРАЛАМОВ 062 62 00 59
2. 5070 ДА - гр. Елена - инж. Надко НАЙДЕНОВ 06154 310
3. 5100 ДА - Горна Оряховица - инж. Йордан БОБОНКОВ 06151 22 12
4. 5250 ДА - Свищов - инж. Петко МОНЕВ 0618 4 80 23
5. 5300 ДА - Габрово - инж. Петко ПЕТКОВ 0631 6 02 21
6. 5360 ДА - Плачковци - инж. Антоанет АНТОНОВ 066 80 87 48
7. 5400 ДА - Севлиево - инж. Лиляна РАЙКОВА 06779 20 40
8. 5000 ДДС „Боярка“ - Велико Търново - инж. Николай НИКОЛОВ 0675 3 33 65
9. 5462 ДДС „Росица“ - м. Лъгът - инж. Цветан МАРКОВ 062 62 05 13
067305 350

VI. 6600 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - КЪРДЖАЛИ -

инж. Айнур ИБРАХИМОВА

1. 6600 ДА - Кърджали - инж. Любомир ДЖИСОВ 0361 6 16 58
2. 6750 ДА - Ардино - инж. Митко МЛАДЕНОВ 0361 6 52 96
3. 6800 ДА - Момчилград - инж. Цвятко ЧАКЪРОВ 03651 21 14
4. 6900 ДА - Крумовград - инж. Ламбо ЛАМБОВ 03631 21 02
5. 6884 ДА - Кирково - с. Чакаларово - инж. Илия МИНЧЕВ 03641 21 01
6. 6300 ДА - Хасково - инж. Делчо ПОПОВ 03678 21 74
7. 6450 ДА - Харманли - инж. Иван ПАВЛОВ 038 66 22 32
8. 6970 ДА - Ивайловград - инж. Любомир ЯНЕВ 0373 20 40
9. 6500 ДА - Свиленград - инж. Петър НЕДЯЛКОВ 03661 60 20
10. 6600 ДДС „Женда“ - Кърджали - инж. Фикри РАМАДАНОВ 0379 7 14 76
0361 6 51 20

VII. 2500 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - КЮСТЕНДИЛ -

инж. Васил Маринковски

1. 2500 ДА - Кюстендил - инж. Андрей МИЛЕНКОВ 078 55 05 15
2. 2595 ДА - Невестино - инж. Милчо КИРИЛОВ 078 55 20 30
3. 2600 ДА - Дупница - инж. Виктор БОРИСОВ 078 5 10 14
4. 2630 ДА - Рулски манастир - инж. Николай ГЕОРГИЕВ 0701 5 13 81
5. 2460 ДА - Трън - инж. Чико ЦЕНОВ 07054 20 40
6. 2360 ДА - Брезник - инж. Николай АНАЧКОВ 07731 21 36
7. 2440 ДА - Земен - инж. Петър САВЕВ 07751 32 66
8. 2400 ДА - Радомир - инж. Веселин ВЛАДОВ 07741 23 18
0777 8 21 42

10. 4142 ДДС „Чекерица“ - Стряма - инж. Станислав СТАЛЕВ 03153 23 09

XI. 7000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - РУСЕ -

инж. Таньо ТАНЕВ

1. 7100 ДА - Бяла - инж. Нежати ЧАУШЕВ 082 82 17 06
2. 7500 ДА - Силистра - инж. Георги МИТЕВ 0817 7 27 80
3. 7600 ДА - Тутракан - инж. Никола ЙОРДАНОВ 086 7 30 87
4. 7200 ДА - Разград - инж. Иван ХАДЖИДИМИТРОВ 0857 7 03 08
5. 7000 ДДС „Дунав“ - Русе - инж. Йордан САРИЛИЕВ 084 66 13 19
6. 7300 ДДС „Сеслав“ - гр. Кубрат - бакантна 082 82 02 17
7. 7650 ДДС „Каракуз“ - Дулово - инж. Октав ХЮСЕИН 0838 7 27 53
0855 26 06

XII. 8800 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - СЛИВЕН -

инж. Пейчо ВЪРБАНОВ

1. 8800 ДА - Сливен - инж. Лиляна СИМЕОНОВА 044 62 34 41
2. 8890 ДА - Твърдица - инж. Стоян БОЖИЛОВ 044 62 27 42
3. 8900 ДА - Нова Загора - инж. Ганчо ПЕТРОВ 0454 22 50
4. 8980 ДА - Тича - инж. Йордан СТЕФАНОВ 0457 2 20 33
5. 8841 ДА - Стара река - инж. Пенка ДОНЧЕВА 04584 332
6. 8700 ДА - Елхово - инж. Станимир СОТИРОВ 04552 21 61
7. 8970 ДДС „Котел“ - Котел - инж. Нега АНГЕЛОВА 0478 8 82 62
8. 8600 ДДС „Тунджа“ - Ямбол - инж. Константин НЕДЕВ 0453 22 40
9. 6560 ДДС „Тополовград“ - Тополовград - инж. Димитър КОЛЕВ 046 66 26 70
0470 22 10

XIII. 4700 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - СМОЛЯН -

инж. Асен КАРАБОВ

1. 4700 ДА - Смолян - инж. Сашка ИВАНОВА 0301 6 30 12
2. 4770 ДА - Смилян - инж. Зграбец МАТЕВ 0301 6 35 21
3. 4980 ДА - Златоград - инж. Съби ДИМИТРОВ 03026 23 41
4. 4747 ДА - Славейно - инж. Митко КОМИТОВ 03071 22 11
5. 4847 ДА - Мугла - инж. Велко ПРАХАНАРОВ 03027 220
6. 4710 ДА - Широка лъка - инж. Марко ШАРКОВ 03058 338
7. 4831 ДА - Доспат - инж. Вергил БАЙКАЛОВ 03030 280
8. 4800 ДА - Дебин - инж. Зграбец ВАСИЛЕВ 03045 22 23
9. 4820 ДА - Михалково - инж. Цветан ВЪЛКОВ 03041 23 36
10. 4825 ДА - Триград - инж. Захарина БАКЛАРЕВА 030472 383
11. 4824 ДА - Борина - инж. Игнат АЛИМАНОВ 03040 318
12. 4890 ДА - Хвойна - инж. Асен БАКАЛОВ 03042 21 86
13. 4850 ДА - Чепеларе - инж. Атанас КЕФИЛЕВ 03053 22 61
14. 4870 ДА - Пампорово - инж. Тухомир НИКОВ 03051 20 08
15. 4800 ДДС „Избора“ - Дебин - инж. Стоян САРИЙСКИ 03021 84 13
03041 23 93

XIV. 1000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - СОФИЯ -

инж. Милко ХРИСТОВ

1. 1000 ДА - София - инж. Георги ХРИСТОСКОВ 02 987 00 52
2. 2100 ДА - гр. Елин Пелин - инж. Румяна ДИМИТРОВА 02 987 40 09
3. 2170 ДА - Етрополе - инж. Николай НИКОЛОВ 0725 6 60 01
4. 2140 ДА - Ботевград - инж. Петър ПЕШЕВ 0720 23 50
5. 2000 ДА - Самоков - инж. Васил ДРАГАНОВ 0723 6 64 36
6. 2010 ДА - Боровец - инж. Георги ГОЛЕМИНОВ 0722 6 67 67
7. 2050 ДА - Ихтиман - инж. Динко КЕНАНОВ 07128 24 67
8. 2041 ДА - Костенец - инж. Йордан ИЛИЕВ 0724 25 46
9. 2070 ДА - Пиргон - инж. Светослав ПЕТРОВ 07144 50 57
10. 2090 ДА - Конявица - инж. Сашко АНДРЕЙНСКИ 07181 51 51
07184 20 41

11. 2240 ДА - Годеч - инж. Антоанета ПЕХЛЕВА	0729 23 91	7. 6151 ДДС "Мазалат" - Горно Сахране - инж. Станислав ВЪТЕВ	04357 242
12. 2260 ДА - Своге - инж. Александър ВОЕВ	0726 52 10		
13. 2117 ДДС "Арамлиец" - с. Огняново - инж. Людмила ХАРИЗАНОВ	07158 28 40		
14. 2140 ДДС "Витиня" - м. Витиня - инж. Юри МИКОВ	0723 6 68 79		

XV. 6000 РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ - СТАРА ЗАГОРА

инж. Петър ЗАЯКОВ	042 63 97 37
1. 6000 ДА - Стара Загора - инж. Стоян ДИМИТРОВ	042 62 33 34
2. 6200 ДА - Чирпан - инж. Илко ДИМИТРОВ	0416 30 72
3. 6100 ДА - Казанлък - инж. Иван СЛАВОВ	0431 6 23 47
4. 6155 ДА - Павел баня - инж. Христо СТАМБОЛОВ	04361 31 67
5. 6199 ДА - Гурково - инж. Димчо РАДЕВ	04331 21 41
6. 6180 ДА - Мъглич - инж. Александър ИВАНОВ	04321 23 16

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ЗВЕНА КЪМ НУГ

1528 Горска семействена станция - София - инж. Свещана БОЖИНОВА	02 973 11 80	8350 Дирекция на Природен парк "Странджа" - Малко Търново - инж. Стефан ЗЛАТАРОВ	05952 28 96
4000 Горска семействена станция - Пловдив - инж. Данаил ЖЕКИН	032 62 84 67	3000 Дирекция на Природен парк "Врачански Балкан" - Враца - инж. Николай НЕНЧЕВ	092 66 58 49
1303 Лесозащитна станция - София - ст. н. с. г-р Янчо НАЙДЕНОВ	02 988 53 01	8800 Дирекция на Природен парк "Сините камъни" - Сливен - инж. Иван ИВАНОВ	044 66 29 61
4000 Лесозащитна станция - Пловдив - инж. Христо ТОМОВСКИ	032 63 15 53	7000 Дирекция на Природен парк "Русенски Лом" - Русе - инж. Милко БЕЛБЕРОВ	082 87 23 97
9000 Лесозащитна станция - Варна - инж. Мария КИРИЛОВА	052 51 06 79	1303 Дирекция на Природен парк "Витоша" - София - инж. Тома БЕЛЕВ	02 989 53 77
4400 Топографско стопанство - Пазарджик - инж. Иван ВАСЕВ	034 44 91 26	2630 Дирекция на Природен парк "Рилски манастир" - гр. Рила - инж. Вангел АВРАМОВ	07054 22 93
5250 Опитна станция по бързорастящи горскогорски видове - Свищов - н. с. инж. Мирослав ЯКИМОВ	0631 6 07 43	5930 Дирекция на Природен парк "Българка" - Габрово - инж. Стела БОЖИНОВА	0658 2 26 84
8000 Опитна станция по дъбови гори - Бургас - ст. н. с. г-р Костадин БРОЩИЛОВ	056 86 09 50	5300 Дирекция на Природен парк "Бяла гора" - Габрово - инж. Мая РАДЕВА	066 80 88 57
9700 Дирекция на Природен парк "Шуменско плато" - Шумен - инж. Людмила КУНЕВА	054 80 04 66	1528 Национална научноизследователска станция по ловно стопанство, биология и болести на дивеча - София - ст. н. с. г-р Лилянка НЕДКОВА	02 979 08 63
9000 Дирекция на Природен парк "Златни пясъци" - Варна - инж. Юлия ТУМБАРКОВА	052 60 82 39	1303 Редакция на списание "Гора" - София - инж. Борис ГОСПОДИНОВ	02 988 86 42

Институт за гората при Българска академия на науките - централа	02 962 04 42	Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и горбоперативната промишленост - инж. Петър АБРАШЕВ	02 952 31 21
акад. Александър АЛЕКСАНДРОВ - директор	02 862 20 52	Научно-технически съюз по лесотехника - проф. г-р Веселин БРЕЗИН	02 988 36 83
Лесотехнически университет - централа	02 91 907	"Булпрофор" - инж. Антоний СТЕФАНОВ	02 952 11 35
проф. г-н. Нино НИНОВ - ректор	02 962 59 97	Звено за национална реклама и координация - София - инж. Любимир ПЕТРОВ	02 988 13 77
3520 Учебно-опитно горско стопанство "Петрохан" - с. Бързия	09523 263	2010 Горски дом "Св. Иван Рилски" - Боровец - инж. Зарко БАХЧЕВАНОВ	07503 27 90
г-р инж. Димитър ВЪЛКОВ			
4629 Учебно-опитно горско стопанство "Юндола" - м. Юндола	03592 43 45		
инж. Илия ЗИВРИПАНОВ	02 988 00 24		
"Агроекопроект" ЕООД - София - инж. Румен РАЙКОВ			
Съюз на лесовъдите в България - проф. Димитър КОЛАРОВ	02 981 86 32		

Списъкът отразява промените, настъпили до редакционното приключване на броя - 10.01.2007 г.
За забелязани пропуски и неточности съобщавайте на тел. 02/988 86 42; 989 55 40, вътр. 212, 213, факс: 988 04 15 (сп. „Гора“)

Котловинно-изборна сеч в широколистния район

Д-р инж. Иван КОСТОВ

Доскоро се смяташе, че изборното стопанство е неприложимо в широколистния район. Лесовъдската литература след 2003 г. хвърли по-обилна светлина върху изборните сечи, а наредбата от 2004 г. даде „зелена светлина“ за приложението им във всички гори на България. Водени от съображения, че в дъбовите гори изборното стопанство трябва да се съобрази по-пълно с биологията на вида, разработихме и експериментираме един нов модел на групово-изборна сеч. В книгите и досегашните ми публикации тази сеч се наричаше подобрена групово-изборна.

Котловинно-изборната сеч се прилага във високо- и среднобонитетни високостъблени широколистни гори за трансформацията им от относително едно-възрастни в разновъзрастни, както и за балансиране на структурата по гуаметър на относително разновъзрастни насаждения от горния тип. Прилага се и в издънково-семенни високо- и среднобонитетни насаждения с голямо участие на семенни дървета.

Преди да пристъпим към същността ѝ, искаме да изясним, че авторът употребява понятията *прозорец* за площи до 1 дка, *котел* - от 1 до 3 дка, *парцел* - от 3 до 5 дка, *залагане* - цялата площ, върху която ще се формира биогрупата, и *отваряне* - площта, върху която погравът ще се открие еднократно.

Котловинно-изборната сеч съчетава предимствата на изборните и постепенните сечи. В рамките на едно и също насаждение се формират разновъзрастни групи най-малко от три поколения чрез залагане и постепенно отваряне на котли и парцели с площ от 1 до 5 дка, които не се разширяват след достигане на желаните размери. Разликата в поколенията на дървостоя е най-малко 20 години.

Не се препоръчва залагането на прозорци за възобновяване, по-малки от 1 дка, тъй като те не осигуряват оптимални условия за развитието на светлолюбиви видове, както е дъбът, както и на площи по-големи от 5 дка, с което на практика се нарушава из-

борният характер на сечта.

Общата площ на заложените котли или парцели при котловинно-изборната сеч в едно насаждение зависи от степента на разновъзрастност и от състава му и се изчислява по формулата $ОП = ПН \times ТС / ПП$, където: ОП е общата площ на заложените котли или парцели; ПН - площта на насаждението; ТС - турнусът на стопанството, и ПП - периодът на трансформация. Така например, ако

площта на едно насаждение е 10 ха, турнусът на стопанството - 10 г. и периодът на трансформация - 100 г., то общата площ на котлите или парцелите ще бъде 1 ха или 10 дка.

За приложение на **котловинно-изборната сеч** се подбират насаждения с пълнота 0.8 и нагоре, възобновени със стар и укрепнал пограв, с млад и недостатъчно укрепнал пограв или комбиниран стар и млад пограв. Котлите и парцелите се залагат по билните части с по-слаб и недълговечен дървостой. При първото залагане се избягват падините и доловете, където дървостоят е по-жизнен и устойчив, и може да се задейства през следващите десетилетия. Конкуренцията на погравта от тревната покривка по билата е по-малка, и обратно, по падините и доловете - по-голяма.

Интензивността на сечта е до 15 %.

Броят, съответно големината на котлите или парцелите, в чистите и смесените насаждения за трансформация в разновъзрастни зависи от редица фактори, а именно: колкото насажденията са на по-богати и свежи месторастения, с по-голямо участие на бук и по-разновъзрастни, толкова котлите са по-малки, и обратно - колкото са по-чисти, на по-бедни и сухи месторастения и с по-слабо изразена разновъзрастност, те са по-големи. Ако в посочената за пример площ искаме да заложим котли средно по 1 дка,

те ще бъдат 10 броя, ако котлите са около 3 дка - ще бъдат 3, ако парцелите са към 5 дка - ще бъдат 2.

Котлите и парцелите се залагат при възможност на местата с укрепнал погравст. Ако площта е достатъчна, отварянето става еднократно, или сечта е едnofазна. Ако петната със стар погравст са малки, а около тях погравстът е млад и неукрепнал, котлите или парцелите се отварят на две фази. При първата фаза се открива укрепналият стар погравст, а около него в дълбочина до 20 м гървостоят се изрежда до склопеност 0.5-0.6 за осигуряване на защита на младите фиданки, т.е. сечта е групово-постепенна по смисъла на Наредба № 33 от 2004 г. През следващата фаза, когато погравстът укрепне, котлите или парцелите се отварят окончателно чрез изсичане на останалия гървостой и не се разширяват повече; залагат се нови котли или парцели при поява на погравст от друго поколение.

Два съседни котела или парцела трябва да бъдат с разлика във възрастта най-малко 20 години.

Вършината след сечта се изважда навън или се разхвърля равномерно на тънък пласт и служи за мулч. Подлесът при неукрепнал погравст се оставя, докато играе положителна роля.

Като се отчита, че светлината прониква до около 20 метра навътре в междукотловите пространства и помага на погравста да оцелее до следващата сеч, при първата фаза могат да се отворят прозорци до 1 дка, които да се разширят до оптимални размери на площта през втората фаза, т.е. през следващото десетилетие. Освен това могат да се сливат съседни прозорци до получаване на желаните размери.

В невъзобновени части на насаждението не се залагат котли и парцели.

Ако погравстът е млад и неукрепнал, върху цялата заложена площ на котела или парцела гървостоят се изрежда до склопеност 0.5-0.6.

По екологични съображения във всяка млада биогрупа се оставя по едно старо гърво на 30-40 м, или 7-8 бр. на хектар. В случаите, когато набелязаното гървото е с малка корона, могат да се оставят по 2-3 съседни гървета, които да образуват малка биогрупа от стари гървета.

Приблизителното разстояние между котлите и парцелите е около 3 пъти големината на диаметъра им. Това е необходимо, за да може през следващите десетилетия в пространствата между тях да се залагат нови котли и парцели.

В междукотловите пространства не се работи. Целта е концентриране на сечта само в задействаните части и създаване на условията за развитие на погравста, както и запазване на висока склопеност в пространствата между тях за предпазване на почвата от затревяване и изсушаване, защита на стъблата от появата на „иванови клонки“ и потискане на наличния погравст до неговото загиване. По този начин се съхраняват естественият характер, устойчивостта и цялостността на насаждението.

В икономически план тази сеч е по-рентабилна.

Заложените котли и парцели се отбелязват по периферията с блажна боя, номерират се на оставено гърво и се нанасят по брой, приблизителна площ и форма в карнет-описа. Това води до технологична прегледност и избягване на незаконната сеч.

Котловинно-изборната сеч е безсрочна, а гората остава „постоянна“, ако изключим природните стихии и бедствия, които могат да я променят съществено

или да я ликвидират. Въвежда се понятието турнус на стопанството, съвпадащ с периода на лесоустройството - 10 години.

Насаждението по време на трансформацията придобива характер на динамична мозайка от разновъзрастни групи на една възраст всяка от тях. В биогрупите се водят едновременно или последователно отгледни и възобновителни сечи. Отгледните сечи осигуряват „източване“ на стъблата до 40-годишна възраст и развитие на короните на гърветата на бъдещето - на по-късен етап. Възобновителните сечи осигуряват условия за развитие на младия погравст. Сечта при всички случаи следва възобновяването.

Котловинно-изборната сеч се прилага и в насаждението само с две групи възрасти на гървостоя или в разновъзрастни, но само в които липсват групите с млад гървостой. Тя, така да се каже, доизгражда разновъзрастния характер на гората и обръща постепенно кривата на разпределение на гърветата по степени на дебелина от зънчевидна в обратноекспоненциална; променя безболезнено досегашната организация и пространствен рег на гървостоя.

Тази сеч в най-голяма степен осигурява производство на висококачествена и едроразмерна гървесина, която е невъзможно да бъде произведена в относително едновъзрастни гори.

След придобиване на изборен характер на насаждението се водят сечи за изборно прореждане по цялата му площ, на принципа на еднично-изборната и групово-изборната сеч.

Поради силно пресечените терени е невъзможно залагането на котли и парцели с еднакви размери и на еднакво разстояние върху цялото насаждение. От екологична и ландшафтна гледна точка то е и нежелателно. По-добре е да се търси и увеличава разнообразието на екосистемите с различни по форма, големина и ориентация пространства.

Хомогенизирането на склона в биогрупите до 40-годишна възраст с цел първоначален старт на растежа по височина в еднородна среда и осигуряване на качествени трупи с голяма дължина и диаметър е желано, макар и не винаги постижимо. По-големите пространства смекчават отрицателния ефект на първазите върху годишните пръстени и качеството на трупите.

Важното е в края на периода на трансформиране да се получи разновъзрастна гора с хетерогенна вертикална и хоризонтална структура, т.е. с най-голяма материална и нематериална стойност.

Котловинно-изборната сеч съчетава най-добре екологичните, икономическите и социалните функции на гората. Тя цели създаването на природосъобразни, високопроизводителни, жизнени и устойчиви гори и осигурява непрекъснатост на екосистемите, трайно и устойчиво стопанисване и ползване на природните ресурси, каквото не могат да осигурят постепенните и голи сечи.

Котловинно-изборната сеч е изборна по форма и постепенна по съдържание.

По какви признаци сечта прилича на изборна?

● създават се условия за възобновяване на гървесни видове с различно отношение към светлината - светлолюбиви, полусветлолюбиви и полусенкоиздръжливи,

ако присъстват в състава;

- създава се благоприятна среда за младия пограст;
- подобрява се температурния и влажностен режим;
- след като достигнат оптимални размери, котлите не се разширяват;
- при укрепнал пограст върху гостатъчна площ младите групи се отварят еднократно;
- създават се природосъобразни и разновъзрастни гори.

По какви признаци котловинно-изборната сеч прилича на постепенните сечи?

- най-често групите с укрепнал пограст са на малки площи на или по-големи, но с неукрепнал пограст, както и в комбинация от двата случая. Тогава котлите се отварят на две фази, в две последователни десетилетия, т.е. постепенно;
- групите са по-големи по площ, от откриваните при групово-изборна сеч и са относително едновъзрастни;
- тъй като в зрелите високобонитетни гори преобладават чистите дъбови насаждения, в котлите и парцелите при тях условията са по-изравнени и дърветата растат в еднородна среда, подобно на относително едновъзрастните насаждения, формиранни при сечишно стопанисване;
- до склопяването на младияците се провежда негативна селекция върху цялата площ на котлите и парцелите, като се изваждат нежеланите и пречещи видове, издънки, подлес и др., а след 35-40-годишна възраст, когато приключва интензивният растеж по височина и настъпва диференциация на дървостоя по диаметър, вниманието се насочва към дърветата на бъдещето на базата на индивидуалния отбор; форсира се короните им и се осигурява растежен простор;
- параметрите при тази сеч са по-свободни, а обхватът на насаждения - по-голям.

Според Наредба № 6 за устройство на горите от 2004 г. съседни насаждения, отговарящи на условията за изборно стопанисване, се групират в по-големи насаждения-отдели и ще представляват споменатата по-горе динамична мозайка от разновъзрастни групи (бивши насаждения), характерни за **котловинно-изборната сеч**. По-късно със средствата на тази сеч групите ще намаляват по площ и ще се хетерогенизират до получаване на изборна структура в новите граници.

Необходима хармонизация

Има ли България нужда от съвременна горска инвентаризация, на какви цели трябва да отговаря тя, с какви методи да бъде извършена? Отговорите на тези въпроси потърсиха ръководители и специалисти от горския сектор при срещата си на 12 декември 2006 г. с директора на Европейския институт за гората проф. Ристо Пайвинен. Дни преди официалният старт на европейското членство на България, естествен е въпросът за хармонизиране на всичко, което правим, с европейското ниво. Проф. Пайвинен също посъветва: - Ако започвате нещо ново, по-добре е да го направите по хармонизиран начин. Ако продължавате нещо старо, необходима е конверсия до общо ниво.

Как прави това Финландия разбраха участниците в срещата, проследявайки презентацията на проф. Пайвинен за основите и подходите при горската инвентаризация в тази страна, където имат вече дългогодишна история.

Първата инвентаризация в горите на Финландия е от 1921-1924 г., а от 2004 г. се извършва десетата по ред. Проследяват се 100 характеристики на насажденията на всяка пробна площадка, като се използват три основни източника на информация. Резултатите обхващат база данни за горските ресурси, структурата на ползване на гората, тяхното състояние и биоразнообразието. От 1970 г. се използват снимки от въздуха, а от 1980 г. - сателитни снимки. Мъртва-

та горска постилка се смята за най-добър индикатор за биоразнообразието. Резултатите от инвентаризацията са бързо достъпни и се публикуват. Необходимостта от точност изисква уеднаквяването на международните дефиниции и начини на измерване на характеристиките на гората. За частните собственици на гори във Финландия лесоустройването не е задължително, а дори когато имат лесоустройствени планове, предписанията им не са задължителни. Годишно във Финландия се устройват 1 млн. ха гора. На ден на терена се обработват 30 ха, като цената за това е 10 Е/ха, а още 10 струва камералната работа. На терена грешката при измерване на обема е 15 %, а при ползване на сателитни снимки е 45 %. Изводът е: работата на терена е скъпа, но необходима, а чрез сателитните снимки измерването е недостатъчно надеждно. В тази посока се търсят нови решения и напоследък се въвеждат дигитални методи - лазерно сканиране и аерофотоси, с което степента на грешка намалява.

Презентацията на проф. Пайвинен предизвика съпоставки и оживени коментари. Изказаните мнения очертаха перспективите за лесоустройството и бъдещата инвентаризация на българските гори. Прието бе мнението за необходимостта от дългосрочно планиране и проследяване на динамиката на горските ресурси, както и от изясняването на въпроса за какви цели е нужна тази информация.

Т

Ветеринарният лекар
Христина Христова
храни керкенец

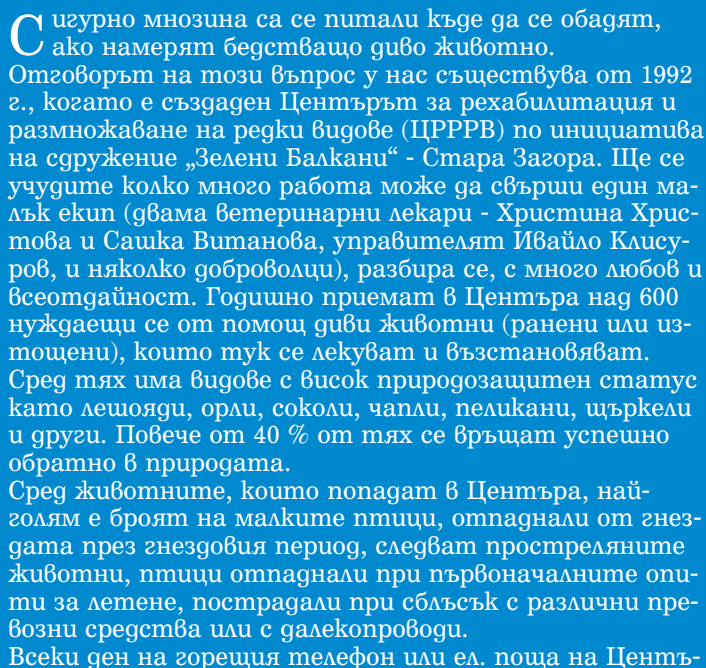
Белоглавият лешояд със счулен таз
се нуждае от специални грижи

Царски орел

Розовият пеликан Грую
и неговата партньорка

● **Стара Загора - център за рехабилитация и размножаване на редките видове**

ра от цялата страна се получават сигнали за бедстващи животни. За да се транспортират пострадали животни най-бързо и безопасно до Центъра, съдейства голяма мрежа от доброволци в повече от 40 населени места в страната. Има и случаи, в които хората, намерили бедстващите животни, сами ги донасят на място в клиниката, като мъж от Силистра, който със собствената си кола докарал 4 ушати сови, а друг от Русе - щъркел. Напоследък се засилва и сътрудничеството със специализираните звена на МОСВ, НУГ, МВР и общините. Добър знак е увеличаващият се брой на хората и институциите, изпращащи бедстващи животни.

Ако пък намерите животно с огнестрелна рана или обилен кръвоизлив, най-добре е да се обърнете към специалистите от Центъра, които ще ви дадат първоначални указания за стабилизиране на пациента на място. В Казанлък, Бургас и Хасково животните биват пренасочвани към ветеринарни кабинети, където да получат първа помощ и преди транспортирането им до Стара Загора.

След транспортирането на пациентите до ЦРППВ грижа за тях поемат ветеринарните специалисти. Лечението при някои животни може да продължи повече от половин година. Понякога изпадат в шок при попадането им в плен, което усложнява възстановяването им.

Стабилизираниите пациенти се преместват в помещения за рехабилитация, където ежедневно за тях се грижат доброволци. Това са най-вече млади хора, как-

то българи, така чужденци от Корпуса на мира - американци, англичани, испанци, словаци, французи. Излекуваните животни са готови за връщане в природата. Най-подходящи са защитените територии, където има охрана и възможност да се наблюдава адаптацията на пуснатите животни към новите условия на живот. Преди да бъдат пуснати, всички птици се маркират със специални пръстени, предоставени от Българската орнитологическа централа към БАН. Не малка част от животните обаче остават трайно увредени и не могат да живеят самостоятелно в дивата природа. С тях се провеждат рехабилитационни курсове, за да се адаптират към отглеждане в Центъра или в зоопарк. Розовият пеликан Грую, един от талисманите на Центъра, е намерен преди около 6 години край Хасково без крило. Съжителства с женска, намерена край Бургас преди 4 години. Женският белоглавлешояд, който пък от 7 години е жител на Центъра, за първи път е снесъл яйце. Двойки бухали и керкенеци вече се размножават. Животните, включени в размножителните програми на Центъра, създават напълно здраво поколение, което се пуска на свобода в природата. Елемент от размножителната програма на Центъра е работата по Плана за възстановяване на лешоядни птици на Балканите. Поетанно ще бъдат пусна-

ти бегограб, черен и брадат лешоя. Размножителни програми обхващат и световно застрашени видове като белошипа ветрушка и царски оред.

Всяко животно в Центъра може да бъде „осиновено“ от хора, желаещи да поемат издръжката или гри-

жата за своя „любимец“ за определен период от време. Цели класове деца доброволно се включват в осиновяването на някое от животните. Тази инициатива има и образователен ефект. Децата се чувстват полезни и научават много за опазването на природата и нейните обитатели. Това е накарало ученици да организират базар за мартеници, спечелените пари от които дарили за отглеждането на бухал в Центъра. Най-малката осиновителка пък е 5-годишно момиченце от Стара Загора, чиито любимец е червеногуша гъска. Работата с деца екипът на ЦРРРВ приема като „инвестиция“ в поколенията. Предстоят нови проекти, свързани с предствяне на дейностите на Центъра във всички училища в региона.

ЦПРРВ има и статут на спасителен център, който приювява конфискувани редки животни от българската фауна, които са обект на незаконна търговия и биват незаконно транспортирани през граница по смисъла на конвенция CITES (*международно споразумение за опазване на дивата природа, което има за цел да предотврати изчезването на видове в резултат на търговия*).

Центърът за рехабилитация и размножаване на редки видове в Стара Загора е единствен по рода си у нас, а на Балканите подобен има само в Гърция. Неговата дейност е от изключително значение за оцеляването на много редки видове. Замисляме ли се често обаче, че е от значение и поведението на всеки от нас.

Юлия СЪБЧЕВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

На годишната конференция на Pro Silva Europe в Намур, Белгия, (11-13.09.2006 г.), българската лесовъдска гилдия получи още едно европейско признание. След почти едногодишно проучване и кореспонденция Сдружението с нестопанска цел „БУЛПРОФОР“ бе прието за член на тази авторитетна лесовъдска организация. Президентът на Pro Silva Europe проф. Филип Шютц, който добре познава българското лесовъдство, изтъкна предимствата на кандидатурата и свърза приемането ни с новата тенденция в политиката на Pro Silva Europe - отваряне към горското предприемачество: „Виждам едно много добре балансирано представителство и взаимовръзка между лесовъдство и предприемачество, което ще обогати нашата организация, защото това може да ни помогне да намерим търсения модел за връзка с контракторите, за да могат и те да усвояват и прилагат принципите на Pro Silva лесовъдството.“

В работата на годишната конференция участваха представителите на Австрия, Белгия, Беларус, България, Германия, Дания, Италия, Испания, Ирландия, Португалия, Румъния, Сърбия, Унгария, Франция, Холандия, Хърватска, Чехия и Швейцария. Едновременно с конференцията се проведе тридневен пътуващ работен семинар, чиято цел бе да демонстрира стопанисване, съобразено с принципите на Pro Silva в Белгия.

Извън официалните и задължителни точки от дневния ред, като отчетни доклади, финансов отчет, въпроси, свързани с членския внос, бюджета и програмата за 2007 г., приемане на нови членове - България и Хърватска, бяха обсъдени и редица други актуални теми. Между тях се открояват:

- Въпросът за създаване и регистрация на организации в страните членки. Поради юридически и най-вече организационни проблеми в много от страните все още липсват организации (напр. в Дания, Германия, Хърватска, Молдова и др.). Там, където ги има, са малобройни или не са представителни на национално ниво. Традиционно силни са организациите във Франция, Валония (френскоезичната провинция на Белгия), Дания, Швейцария, Италия.

- Създаване на международна мрежа и база данни с горски обекти - пример за управление и стопанисване по принципите на Pro Silva и промоция на тази идея в страните членки. Примери и демонстрационни обекти трябва да представят всички страни членки, като по този начин ще се формира Европейска мрежа на устойчиво стопанисвани горски екосистеми.

- Приемане на декларация - писмо към IUCN, с „Меморандум за разбирателство и сътрудничество“ между двете организации, включително на ниво Брюксел. На 13.09.2006 г. по време на пътуващия семинар, меморандумът беше официално подписан от проф. Филип Шютц (Цюрих) - президент на Pro Silva Europe, и Томас Маргеску - регионален представител на IUCN в Брюксел.

- Привличане във всяка страна на лесовъди, които да подкрепят идеите на Pro Silva. Т.е. прилагане на интерактивен подход за разпространяване и налагане на принципите на организацията за устойчиво (мул-

"БУЛПРОФОР" - пълноправен член на Pro Silva Europe

тифункционално, икономически изгодно стопанисване на горите, защото Pro Silva не е само метод за управление на горите, а и на лесовъдите).

- Средиземноморските гори - успешни примери за прилагане (съобразяване) на Pro Silva лесовъдството в области като: използването и маркетингът на негървесни продукти и услуги, вкл. лов, естествено възобновяване на горските територии, устойчивото стопанисване на изгънковите гори - възстановяване на коренни видове и на семенния им естествен произход, превенция и борба с горските пожари, крайпътни залесявания, стопанисване на изоставени негорски територии, заети с едични гървета и храсти и др. Участници от Франция, Испания, Португалия посочиха редица примери, вкл. с участие и финансиране по международни програми (Life +). Решено бе да се създаде работна група за успешно прилагане на принципите Pro Silva в средиземноморския район с център Марсилия.

- Обсъдени бяха възможните пътища за взаимодействие с организации на горските контрактори - фирмите на горските предприемачи.

- Съществува, но е в процес на усъвършенстване, новата интернет страница www.prosilvaeurope.org.

- Решено бе следващата годишна конференция на Pro Silva Europe да бъде в Ейре, Южна Ирландия, през май 2007 година.

- Решено бе следващият конгрес на Pro Silva Europe да се проведе в Шварцвалд, Германия, в периода май-юни 2008 година. Основна тема на придружаващия конгрес семинар ще бъде „Pro Silva Europe - моделът за икономически успех на природосъобразно стопанисване на гори в Европа“.

В резултат от своето първо участие като пълноправен член във форума

„БУЛПРОФОР“ определи няколко аспекта за бъдеща активност,

които ще подпомогнат процеса на по-широко прилагане на критериите за устойчиво горско стопанство в България:

- Създаване под патронажа на „БУЛПРОФОР“ на организационна структура (автономен клуб към сдружението) Pro Silva - България, със съорганизатори и членове научни работници и преподаватели от АТУ, ИГ, студенти, експерти от НУТ и подразделенията, лесовъди на свободна практика, които възприемат модела и принципите на Pro Silva за управление на горите.

- Издаване на джобен формат наръчник с практически указания и примери за горскостопански дейности съобразно модела и принципите на Pro Silva.

- Да иницира създаване на Национална мрежа от гор-

ски „демонстрационни“ насаждения, стопанисвани по метода Pro Silva, която да се представя като съставна част от бъдещата европейска мрежа. За целта ще се иницира процедура с приблизително съдържание:

- семинар (разпространение) запознаване с модела и принципите за управление на Pro Silva, фиксиране на критериите за България;
- покана към работещите в практиката да представят насаждения, отговарящи на условията и конкретизираните за България критерии за водене на Pro Silva лесовъдство;
- учредяване на комисия от известни практики и научни работници за проверка и утвърждаване на направените предложения;
- приемане, представяне и паспортизиране на избраните демонстрационни насаждения (обекти).

Инж. Антоний СТЕФАНОВ,
председател на БУЛПРОФОР

Pro Silva Europe

Pro Silva Europe е създадена през 1989 г. в Словения и се установява като национална организация в редица европейски страни - нейни членове са организации и физически лица (професионални лесовъди, собственици на гори и приятели на горите).

Лесовъдството Pro Silva е стратегия, която оптимизира икономически опазването, закрилата и управлението на горските екосистеми, за да могат европейските гори да изпълняват многобройни социално-икономически функции по устойчив и рентабилен начин.

Pro Silva предлага всеобхватност (интегрален подход) при управлението на всяка горска екосистема, като гържи сметка едновременно за икономическите и за неикономическите цели.

В контекста на устойчивото стопанисване, интегрирайки всички функции, Pro Silva преценява, че горите в Европа изпълняват четири основни функции: естествени (или биоecологични), защитни, производствени и рекреационни.

Pro Silva лесовъдството си поставя следните големи цели:

- **икономически:** оптимално постоянство в ползването на „добра“ дървесина и на услугите; поддържане на динамика на ползването; ползване на качествена едра дървесина и на сортименти с висока стойност; намаляване на разходите без загуба на приходи; подобряване на стабилността на насажденията;
- **екологични:** устойчиво опазване на естественото биоразнообразие и на здравословното състояние на насажденията и на дърветата; подобряване на гъвкавостта на насажденията (способност да се реагира и възстанови равновесното състояние след сътресение); защита на почвите и водите; поддържане на забележителните хабитати;
- **културни и ландшафтни:** еволюция на околната среда и ландшафта, опазване на собствеността, поддържане на забележителните дървета;
- **мултифункционални:** една гора „Pro Silva“ реализира едновременно и в хармония с природата комплекса от тези свои цели.

Големият бук в м. Копрянков чикар
на ДЛ Кости, отбелязва шестото столетие.
Снимка: Гордан ДАМИНОВ

A black and white photograph showing a large, heavy-duty tracked vehicle, likely a military tank or a specialized transport, parked on a dirt surface. The vehicle has a prominent turret and a complex track system. To its right stands a tall, narrow wooden tower or observation post. The tower has a sign with Cyrillic text that reads "ОТ ТУХ" at the top, followed by "НАЧ-ТО" and "ОПЕРАТИВНОЕ" at the bottom. Below the text is a logo featuring a triangle and the words "ОПЕРАТИВНОЕ". A small figure of a person is visible at the base of the tower for scale. The background shows some trees and a clear sky.

тата не бяха далеч едно от друго.

В тези снегове столетия са дремели непреходимата тайга и премръзналата тундра, дремели са сякаш и хората в разпръснатите покрай реката селца, за да дойде революцията да ги разбуди и тласне от историческата летаргия.

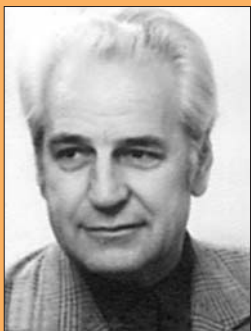
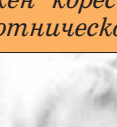
Повече от десет години прекарах в Коми. Пред очите ми израснаха новите промишлени предприятия, новите градове. Бил съм в задполярната Воркута, където се добиват най-хубавите въглища в Русия, в Инта, (на Полярния кръг) - също миньорски град, в селищата, които изхранваха Задполярието. Краят се развиваше бурно и процъфтяваше. В тогавашните успехи на Република Коми определен дял имаха и нашите дърводобивници и строители. Голям е техният подвиг за спасяването на българските гори от прекомерната сеч. Със своя героичен труд, при непознати за нас условия за 26-те години на съвместен дърводобив, извършван от държавните стопански объединения (руската страна чрез „Мезенлес“, а българската - строителство“) те отсякоха, превозиха, развиха за България над 30 млн. куб. м дървесина цялата наша Рила планина! Три пъти повече доби и извози за руските предприятия.

е дати на тази епопея?

1967 г. е подписана спогодбата между съветска България за организиране на съвместен дърводобив в Коми. На 8 февруари 1968 г. в Усогоorsk - то още като селище място, пристига първата руска строители (температурата е минус 37 т милион кубични метра дървесина за България 1 февруари 1973 г., а на 11 декември събит 10-милионният кубик дървесина!

завършива през 1955 г. и веднага е назначен за окръжен кореспондент на в. „Работническо дело“ в Хасково. От началото на 1962 г. е в София, в редакцията на вестника. През 1967 г. редактира страницата „Горски простори“ във в. „Кооперативно село“.

На 22 юни 1971 г. пристига в Коми като редактор на

вестника за българите „Дружба“, по-сетне преименуван във в. „Знаме на дружбата“, до есента на 1977 г. След малко прекъсване се завръща отново в Коми като главен редактор на вестника за още 4 години. През есента на 1983 г. се връща отново във в. „Кооперативно село“, където на следващата 1984 г. се пенсионира.

бригада за гладкото кастрене на стъблата още в сечището. Изобщо нашите дърводобивници надминаха най-добрите постижения на работещите в дърводобива на Република Коми.

Бригадата на Петър Сребров от Горскопромишленото предприятие - Междуреченск, през 1976 г. отсече 75 000 куб. м дървесина - невиджано нещо дотогава в цялата Коми. На следващата година вече три бригади - на Сребров, на Васил Джигрев (също герой на труда) и на Деньо Денев, добиха по 100 000 кубика дървесина! А на последващата година стохилиядниците нараснаха още с бригадите на Христо Богов, Петър Чернев, Иван Грозданов и Васил Лисийски. За сравнение ще кажа, че в онова време в най-големите горски стопанства в България, например Самоковското,

Дълъг е списък на хората, допринесли осезателно за тези успехи. Иска ми се да спомена някои от тях, без да претендирам, че не съм пропуснал останалите заслужили. Един от първите, пристигнали тук, е Кирил Владимиров - Македонец. Той дошъл като булдозерист, но още на втората година се качил на челюстен товарач (погруз). И така - 16 години. Тук се ожени, роди му се син, който днес вече е голям мъж. Кирил стана герой на социалистическия труд. От паметта ми не излиза и Милко Стоянов, също герой на труда, с почина на неговата

годишният добив дървесина беше всичко на всичко 50 000 кубика.

По мъжки се трудеха в тайгата и много строителни бригади и отделни работници и инженери, работили в тайгата по повече от десет години. Достойно се представяха и много жени - кранистки, операторки на долен склад, работнички в търговията, общественото хранене и снабдяването. На всички тях - поклон доземи за героизма и достойния им труд.

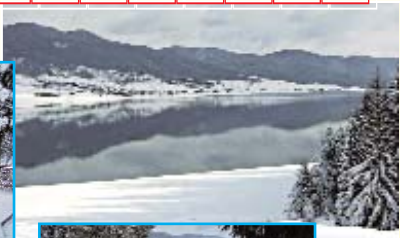
(Следва)

Представете си романтична почивка в прегръдката на Западните Родопи, една различна зимна ваканция на брега на яз. "Доспат".

Представете си бял
непокътнат сняг, тишина и
аромат на смола.
Представете си как след
лов, риболов или ски-
поход се отпускате в механата
пред камината и се наслаждавате
на местните специалитети.

Елате в почивна база "Романтика" и ще надминем представите Ви!

За контакти:
GSM: 08999 81280; 0887 331 876
e-mail: info@romantika-bg.com

nnnnnnnn

**Девствените гори в България,
пог научната редакция на Питър
Веев и Иван Раев, 129 с., София, 2001**

Изданието отразява основните резултати от изпълнението на проекта PINMTRA/2002/011 - "Инвентаризация и стратегия за устойчиво управление и защита на девствените гори в България" на Института на гората при БАН и Холандското кралско дружество за защита на природата (KNNV).

Повече от 10 % от горите в България са обявени за защитени територии. Голяма част от девствените гори са включени в резерватите и националните паркове, гаранция, че ще останат за поколенията след нас. Изтъкнати учени аргументирано твърдят, че горското разнообразие в някои от българските резервати няма еквивалент в Европа.

Основателна тревога буди бъдещето на девствените гори извън защитените природни територии. В девствените гори на Рила, Пирин, Родопите, Славянка и Странджа планина са се запазили най-много ендемични растителни видове, формиращи най-мощния ендемичен флористичен център в Европа. Тези гори са застрашени от неправилно стопанско ползване, изграждане на туристически обекти, хидротехнически съоръжения и други дейности, които ще доведат до промяна и ли унищожаване на условията за живот на много растения и животни.

Уточнени са дефиницията за девствена гора, критериите за избор и оценка на девствена гора, описани са етапите на инвентаризация на девствените гори, комплексите от девствени гори и тяхната физикогеографска характеристика в Стара планина, Средна гора, Витоша, Рила, Пирин, Славянка, Беласица, Огражден, Малешевска планина, Осогово, Западните и Източните Родопи, Странджа. Разгледни са закономерностите в разпространението на девствените гори в България, и концепцията за стратегия по опазването им. Книгата е издадена с финансовата подкрепа на Холандската програма МАТРА.

Календарът е система, с която изчисляваме продължителността и промеждутъците на времето, основан на периодични явления в природата, свързани с движенията на небесните светила. Във всички народи календарът има понятието година, която се разделя на сезони (обикновено 4) и на месеци - от 10 до 13. Календари, основани на го-

В древната Римска империя, която е изиграла огромна роля за развитието на съвременната цивилизация, е бил в употреба слънчев календар, в който годината първоначално е била разделена на 10 месеца, като декември е бил последен - десети месец, а след това се добавят още 2 месеца и те

По времето на Юлий Цезар много любопитно са се означавали дните в месеца. Първият ден на всеки месец се е наричал **Календ (Calen-dae)**, средата на месеца се наричала **Иди (Idus)**, като за месеците март, май, юли, и октомври той е бил на 15-тия ден, а за останалите месеци той е бил на 13-тия ден. Друг важен ден от месеца е бил **Нони (Nonae)** - 9-ти ден преди Идите, примерно за месец март това е 7-

ият ден. Тези дни са били важни защото в дните **Календ** и **Иди** са се плащали лихвите по дълговете. Дните в месеца са се

Съществува още един календар, наречен **лунно-слънчев**, който се съгласува със смените на фазите на луната и с годишното движение на слънцето. В основата лежи съотношението, че 19 слънчеви години са приблизително равни на 235 лунни месеца. В периода на тези 19 години, 10 от тези години съдържат по 12 лунни месеца по 29 или 30 денонощия, а 7 години съдържат по 13 лун-

по времето на папа Григорий XIII се извършва корекция на Юлианския календар и се

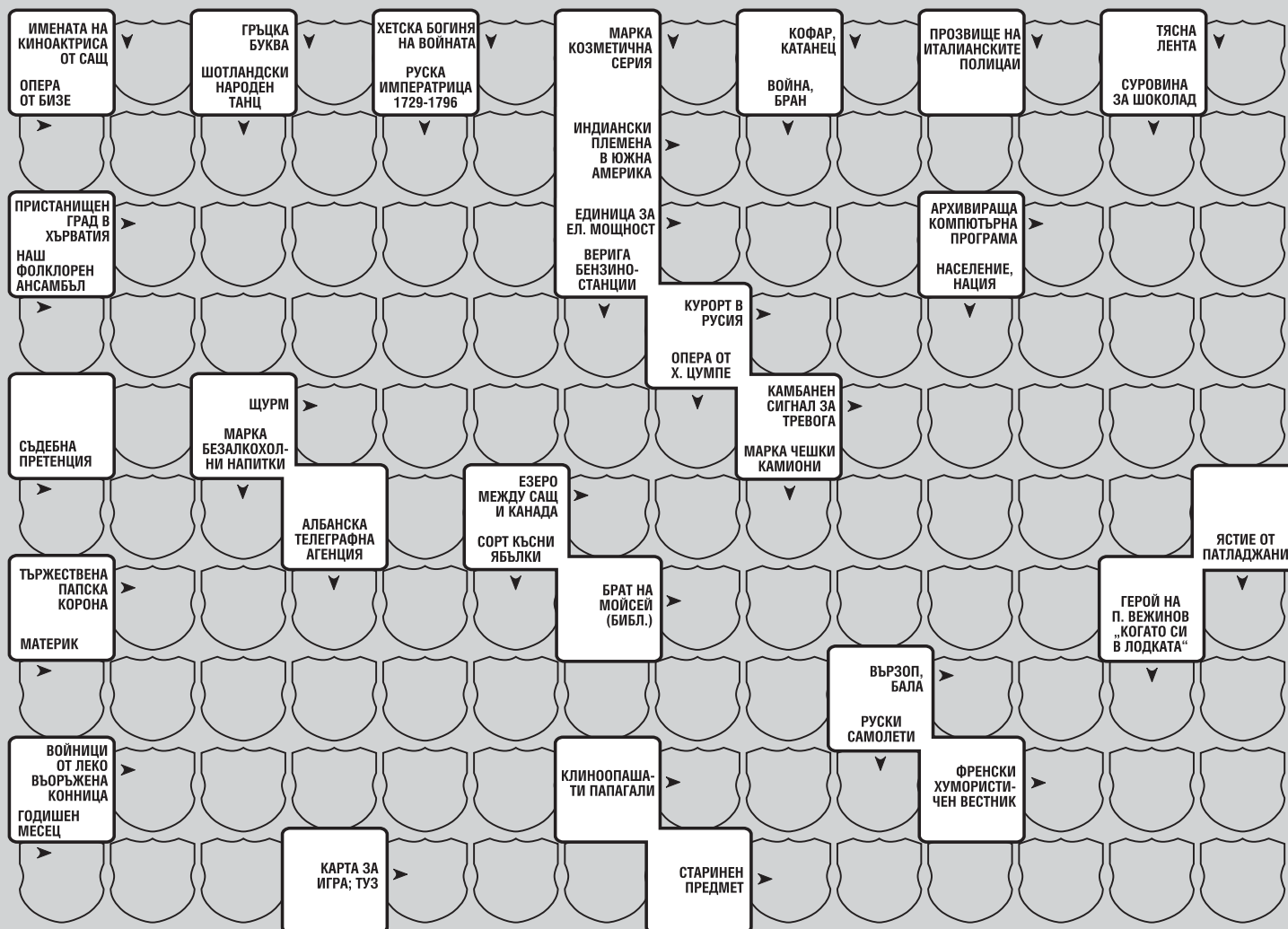
отчитали спрямо тези три основни дена, броени назад, примерно: 23-ти февруари се отчита като 6-ти ден до мартенските календи, или 12-ти март се отчита като 4-ти ден до мартенските иди. Плащането на дългове и лихви по времето на Римската империя е било нещо сериозно, затова те се записвали и водили в специална книга, наречена **Календар (Calendarium)**. И така от тази книга за дълговете се създава съвременния стенен и настолен **календар**, с който ние броим дните месеците и годините. Една римска сентенция „Ad Calendas Graecas“ се превежда като „На гръцките календи“, и значи нещо, което никога няма да стане, защото гръците нямали календи в календара си. По нашенски това означава „На куково лято“.

Инж. Данчо ЛАЗОВ

На отдиx и туризъм сред природни красоти

РУГ-Кюстендил, започна издаване на рекламно-информационни дипляни, популяризиращи възможностите за отдих и туризъм в Кюстендилски и Пернишки регион. В брошури на български и английски език, илюстрирани с цветни фотоси, са представени уникалните природни забележителности на територията на всяко лесничество и дейността му за запазване и умножаване на зеленото богатство. Специално място е отделено на защитените територии и резерватите с чудния растителен и животински свят, който притежават. В популярна форма са описани обекти за опознавателен и екотуризъм, фотолов, екстремни спортове, лов и риболов. Целта на инициативата, реализирана от отдела „Връзки с обществеността“ на РУГ - Кюстендил, е горските подразделения да се доближат по-близо до хората и турсоператорите и да покажат неизползваните възможности за рекреация и алтернативен туризъм в необятното горско царство на Югозапада. В отпечатването на изданията като спонсори участват фирми, ваканционни селища, хотелски и туристически комплекси и други заинтересовани от развитието на туризма в района. Предвижда се към всяка брошура да бъде направена и мултимедийна презентация, като по-актуална и атрактивна форма на реклама. Отпечатаните досега издания за Държавните лесничества в Невестино, Дупница, Брезник, Трън и Рилски манастир, макар и в скромнен тираж, се радват на голям интерес от страна на туристически агенции, природолюбители, граждани, неправителствени организации и дори от културните отдели на чуждите посолства у нас. Този факт показва още веднъж необходимостта от подобни издания, каквито до сега почти липсват по места, но имат своето безспорно значение за цялостната дейност в горския сектор.

Антоанета ЙОРДАНОВА
пресаташе на РУГ - Кюстендил

РЕЧНИК: ИНАРА, ТИАРА, ТИНАКИ, УЛАНИ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БР.10/2006:

ВОДОРАВНО: Содом. Белег. Лиани. Кербала. Йо. Ир. „Нана“. Риал. КАЗ. Оси. Ас. Обоз. Енд. Власов (Анатолий). Ецио. Игра. Винарка.

ОТВЕСНО: Ще. „Зелени облаци“. Сир (Мириам). Асо. Сиг. Стабилизатор. „Ина“. Стил. Миг. Вов. Вади. Обой. Ин. Делон (Ален). Анна. Оле. Аксесоар. Медина. Нов. „Гара за двама“.

iiiiiiiiiiiiiiii

Бай Нено Горския среща браконьер, метнал през рамо простреляно глизанче.

- Ей! Ти къде с това глизанче?!

- Какво глизанче?

- Как какво глизанче? Това на рамото ти!

Ловецът поглежда с преторено учудване към рамото си, започва нервно да се изтупва и крещи:

-Аууууу, гад мръсна, как ме е полазила?!

Ловци погват заек в планината и по едно време го загубват.

Срещат случайно бай Нено и го питат:

- Да си видял някакъв заек да притичва наблизко?

К

ПАЗАРДЖИК

ЛИМАТЕТ

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678

GSM: 089 8 614 581

www.klimatet.hit.bg

e-mail:klimatet@abv.bg

- Ей сега мина оттук един мъжки заек. - Отговаря бай Нено.

- Е как пък разбра че е мъжки?

- Ами разправяше: "Ще ме хванат за оная работа!"

xxx

Трима ловджии хвалят половинките си:

- Моята е като сърна! Стройна, нежна, с големи влажни очи...

- А моята е хитра, лукава, бърза... Като лисица.

- А моята пък, да ви кажа, външно изглежда като човек...

10 години Wood-Mizer в България

На 23-24 ноември 2006 г. "Екотехпродукт" ООД организира седма поредна среща на собствениците на хоризонтални банцизи Wood-Mizer в България. Това, което направи тази година събирането наистина специално, е отбелязването на 10 години присъствие на американската фирма Wood-Mizer на българския пазар. В мероприятиято взеха участие над 100 представители на над 50 стопански организации. "Екотехпродукт" предложи на своите клиенти да се запознаят с най-новите продукти на Wood-Mizer в реална работна среда. Поддръжка, сервиз и банцигови ленти - това бяха едни от горещите теми на срещата. Всички имаха възможност да получат и индивидуална консултация, както от специалистите на фирмата, така и от представители на европейския филиал на Wood-Mizer в Полша. Приятната изненада на вечерта беше зрелищното пиротехнично шоу, с което "Екотехпродукт" благодари на своите клиенти за оказаното доверие и изказа надежда за още дълги години заедно с Wood-Mizer.

На работната площадка

Цехът на "Вита 02" (дъщерна фирма на "Екотехпродукт") беше мястото, където бяха посрещнати собствениците на хоризонтални банцизи Wood-Mizer. Срещата откриха Калин Симеонов - управител на „Екотехпродукт“ ООД (вдясно на снимката) и Роберт Багински - търговски директор на Европейския филиал на Wood-Mizer в Полша. Участниците се запознаха с работата на LT 300 - най-мощният и производителен Wood-Mizer, с новото електрическо устройство за задаване на дебелините за LT15 и с характеристиките на последните модели банцигови ленти. Представени бяха и нови продукти в предлаганата гама на Wood-Mizer у нас - заръбвач многолистов циркуляр и банциг за листене, които предизвикаха особен интерес.

Кратка история на едно успешно сътрудничество

Началото. Деловите отношения между "Екотехпродукт" ООД и Wood-Mizer започват през 1996 г. Всяко начало е трудно, но това особено, поради положението в страната - период на висока инфлация и икономическа несигурност. Първото нещо, което научава българската фирма от своя американски партньор е: "За

да продаваш успешно нещо, първо трябва добре да го познаваш". Така всичко започва със закупуването на мобилен хоризонтален банциг LT 30 с бензинов двигател и предлагането на биченето на трупи като услуга.

Развитието. Условно може да се разграничат два периода. Първият - 1998-2003 г., се характеризира с ниски, но стабилни продажби. Основният проблем е поддържането на високи цени в сравнение с конкурентите - основно турски фирми. Съотношението между малки и големи машини е 50:50. Вторият период - 2003-2006 г., е на силно растящи продажби. Продадените банцизи за 2005 г. са 69, в сравнение с 19 за 2003 г. Основният фактор е предлагането на специални промоции, които осигуряват много поатрактивни цени. Фирмата започва и собствена производствена дейност в Тетевен, която служи и като своеобразен шоурум. Структурата на продажбите се променя, като съотношението става 75:25 в полза на малките банцизи. На пазара се появяват и вече сериозни конкуренти като Wirex, Mebor и местни производители.

Бъдещето. За в бъдеще "Екотехпродукт" ООД вижда своето развитие в позиционирането на правилния пазарен сегмент - малките производители. И неизменно ще продължава да следва философията, наследена от Wood-Mizer - "Познаване на продукта в дълбочина и поставяне на клиента в центъра на фирмената политика".

Цветелина СИМЕОНОВА

Wood-Mizer®

Банцизи за разбичване на трупи
Ленти • Обучение • Сервиз
Гаранционно обслужване

Нови възможности за бизнеса

"Екотехпродукт" ООД
София, ул. «Фр. Ж. Кюри» 79,
бл. 314, ап. 8
тел: 02/865-06-95, 865-78-02,
963-16-56, факс: 02/963-25-59
ecotech@nat.bg

LT300

Пожелаваме успешно
приобщаване към
Европейския съюз

Husqvarna

Greate experience

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797

ж.к. „Младост“ - 2

ул. „Андрей Ляпчев“ №72

тел. 0888 28 17 11

0888 28 74 62

www.husqvarna.bg

e-mail: info@husqvarna.bg